

การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของ
คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ
กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ
สภาผู้แทนราษฎร

นางสาวมณฑิชา ผลหาญ

รายงานวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 12
สถาบันพระปกเกล้า
พ.ศ. 2563
ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุน
การทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์
และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร

อาจารย์ที่ปรึกษา :

.....
(อาจารย์วิทวัส ชัยภาคภูมิ)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม :

.....
(อาจารย์กิตติมา บุณนาค)

อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 12

.....
(ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย)

เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

- ชื่อผู้จัดทำ : นางสาวมณฑิชา ผลหาญ
 นักศึกษาศาสนาชั้นพระปกเกล้า หลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
 สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 12
- ชื่อหัวข้อเอกสาร : การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ
 กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความ
 หลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร
- อาจารย์ที่ปรึกษา : นายวิฑูรย์ ชัยภาคภูมิ
- อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์กิตติมา บุณนาค

การจัดทำเอกสารวิชาการเรื่อง “การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อพัฒนาการสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภาให้ไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติในการให้บริการด้านวิชาการที่เป็นเลิศแก่คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะกรรมการอื่น ๆ ในสภาผู้แทนราษฎร และเพื่อให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่รองรับการทำงานทางด้านกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และบุคคลในวงงานรัฐสภา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการสำรวจเอกสาร (Document Research) จากบันทึกการประชุมของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation Research) ในฐานที่ผู้จัดทำเอกสารวิชาการปฏิบัติหน้าที่นิติกร และให้บริการด้านวิชาการ การสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อสอบถามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำผลการศึกษามาถอดบทเรียนด้วย CIPP Model เริ่มต้นทบทวนจากผลที่เกิดขึ้นจากการให้บริการทางวิชาการในคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ จำแนกผลเป็น 3 ระดับ คือ 1) ผลผลิต (Output) 2) ผลลัพธ์ (Outcome) ที่บ่งบอกการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งในด้านระบบโครงสร้าง ศักยภาพ วิถีคิด ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และ 3) ผลกระทบ (Impact) ซึ่งเกิดขึ้นแล้วหรือมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นในระยะยาวทั้งผลกระทบที่คาดหวังและไม่คาดหวัง

สำหรับผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา พบว่าสภาพปัญหาของการให้บริการด้านวิชาการแก่คณะกรรมการ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ผู้ปฏิบัติงานบางคน มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการไม่ครอบคลุมและเพียงพอ 2) ปัญหาของลักษณะงานของคณะกรรมการที่มีความซับซ้อนมากขึ้น 3) การขาดเอกสารวิชาการที่เป็นลักษณะการวิเคราะห์ การสังเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่มีอยู่เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ หน่วยงานมารวมกัน และ 4) การเข้าถึงฐานข้อมูลที่เป็นฐานหนึ่งเดียวของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การขาดความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างคณะกรรมการ โดยการแก้ไขปัญหามีการบูรณาการการทำงานระหว่างภารกิจของตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งสายงานวิชาการ และสายงานทั่วไป ซึ่งการให้บริการด้านวิชาการไม่ใช่เฉพาะตำแหน่งนิติกรและวิทยากร หรือการทำงานแบบ Silo หรือต่างคนต่างทำตามตำแหน่งของตนเองเท่านั้น การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การให้บริการด้านวิชาการที่สูงขึ้น ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบจากส่วนงานต่าง ๆ โดยการถอดบทเรียนจาก CIPP Model จึงจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้มากขึ้น

2. แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการให้บริการด้านวิชาการแก่คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ควรพิจารณาจากภารกิจหลักที่สำคัญ 5 ด้าน คือ (1) ด้านการประชุม (2) ด้านการจัดสัมมนา (3) ด้านการจัดทำเอกสารวิชาการ (4) ด้านการเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ และ (5) ด้านการศึกษาดูงานในพื้นที่

3. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านวิชาการ การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ และการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

อนึ่ง โดยมีข้อเสนอแนะทั้งด้านการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะการศึกษาเปรียบเทียบกับระบบกรรมการของต่างประเทศในการศึกษาครั้งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษา เรื่อง “การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการ
กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร”
สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จจากอาจารย์วิฑูรย์ สัยภาคภูมิ รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ที่ได้ให้ความรู้
สละเวลาในการให้คำปรึกษา และแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเอกสารวิชาการนี้ให้มีความถูกต้อง
ครบถ้วน สมบูรณ์

ขอขอบคุณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร และคณะอนุกรรมการ
ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำอันทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา
และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสถาบันพระปกเกล้า
รวมทั้งบุคลากรของสถาบันพระปกเกล้าที่อำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาของการอบรม
ครั้งนี้

อนึ่ง ข้อความที่ปรากฏในเอกสารวิชาการฉบับนี้เป็นความคิดเห็นของข้าพเจ้า โดยสถาบัน
พระปกเกล้ามิได้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใด ทั้งนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับ
ไว้เพียงผู้เดียว

นางสาวมณฑิชา ผลหาญ

นักศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง

สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 12

สถาบันพระปกเกล้า

พฤศจิกายน 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	2
1.3 ประเด็นการศึกษา	2
1.4 ขอบเขตด้านเนื้อหา	3
1.5 วิธีการดำเนินงาน	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	5
2.2 พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560	7
2.3 ความรู้เกี่ยวกับคณะกรรมการ	8
2.4 แผนปฏิบัติการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563 – 2565 และแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร	10
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์	12
2.6 แนวคิดการถอดบทเรียนด้วย CIPP	15
2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	27
3.1 ขั้นตอนการดำเนินการ	27
3.2 วิธีการเก็บข้อมูล	27
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการศึกษา	30
4.1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการธิการ และบุคคล ในวงงานรัฐสภาให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อน – หลังการศึกษา	30
4.2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติในการให้บริการ ด้านวิชาการที่เป็นเลิศแก่คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะกรรมการอื่น ๆ ในสภาผู้แทนราษฎร	33
4.3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถทำหน้าที่รองรับการทำงานทางด้านกระบวนการนิติบัญญัติ ของรัฐสภาอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และบุคคลในวงงานรัฐสภา	47
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	55
- ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติงาน	56
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	57
- ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	59
บรรณานุกรม	60
ประวัติผู้จัดทำ	64

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 : ประเด็นการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร	34
ตารางที่ 2 : การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา	51

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดในการพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุน การทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ	16

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับมาตรา 257 และมาตรา 259 กำหนดให้ทำการปฏิรูปประเทศเพื่อวางรากฐานการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลประชาชนในสังคมมีโอกาสทัดเทียมกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยจะต้องดำเนินการปฏิรูปอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปแต่ละด้าน คือ 1) ด้านการเมือง 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน 3) ด้านกฎหมาย 4) ด้านกระบวนการยุติธรรม 5) ด้านเศรษฐกิจ 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านสาธารณสุข 8) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ 9) ด้านสังคม 10) ด้านพลังงาน และ 11) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

รัฐสภา เป็นสถาบันที่มีหน้าที่สนับสนุนการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ข้างต้น โดยผ่านกลไก และกระบวนการทางนิติบัญญัติ ภายในขอบเขตและวิธีการที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมได้บัญญัติไว้ ทั้งหน้าที่ในการตรากฎหมาย และการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การทำหน้าที่ในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศ ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และพัฒนาประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งในปัจจุบัน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นหน่วยเลขานุการของสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 – 2564 โดยเฉพาะการปฏิรูปการเมืองที่มุ่งเน้นการธำรงไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีความมั่นคง มีความชอบธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติ บ้านเมืองและประชาชน

ผู้จัดทำเอกสารวิชาการส่วนบุคคล ในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติ โดยดำรงตำแหน่งนิติกรในกลุ่มงานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการ

สภาผู้แทนราษฎร พบว่า ความท้าทายของคณะกรรมการการดังกล่าวมีมากขึ้น ด้วยสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการเพิ่มเติมกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ประกอบกับการทำงานที่ผ่านมา พบว่า ยังขาดข้อมูลเชิงลึก ข้อมูลไม่เป็นระบบ ไม่มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบอย่างเป็นระบบ ตลอดจนข้อมูลเชิงประจักษ์ของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังอยู่กระจัดกระจาย ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ผู้จัดทำเอกสารวิชาการส่วนบุคคล จึงมีแนวคิดที่จะจัดทำเอกสารวิชาการเรื่อง “การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ” เพื่อยกระดับ และสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น โดยคณะกรรมการได้รับข้อมูลและข้อเสนอแนะทางวิชาการที่ถูกต้อง สมบูรณ์ ตลอดจนมีรูปแบบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณา การสนับสนุน การปฏิบัติงานนิติบัญญัติอย่างเป็นองค์รวม น่าเชื่อถือ สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทันเวลา และเป็นปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภาให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อน – หลังการศึกษา

1.2.2 เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติในการให้บริการด้านวิชาการที่เป็นเลิศแก่คณะกรรมการ กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะกรรมการอื่น ๆ ในสภาผู้แทนราษฎร

1.2.3 เพื่อให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่รองรับการทำงานทางด้านการกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และบุคคลในวงงานรัฐสภา

1.3 ประเด็นการศึกษา

1.3.1 รูปแบบ วิธีการ เนื้อหาการให้บริการด้านวิชาการของกลุ่มงานคณะกรรมการ กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สำนักกรรมการ 3 ที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3.2 กลุ่มงานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สำนักกรรมการ 3 มีแนวทางการปฏิบัติในการให้บริการด้านวิชาการที่เป็นเลิศแก่คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะกรรมการอื่น ๆ ในสภาผู้แทนราษฎรที่สนองตอบความพึงพอใจจากผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.4 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.1 ศึกษาวิธีการพัฒนาด้านวิชาการ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ ตลอดจนจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลการให้บริการด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ให้เป็นปัจจุบัน

1.4.2 ศึกษาวิธีการ ข้อเสนอแนะในการรวบรวมสถิติและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

1.4.3 การพัฒนาเนื้อหา รูปแบบการจัดทำเอกสารทางวิชาการ เพื่อประกอบการประชุมของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

1.5 วิธีการดำเนินงาน

1.5.1 วิธีการสำรวจเอกสาร (Document Research) จากบันทึกการประชุมของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation Research) ในฐานะที่ผู้จัดทำเอกสารวิชาการปฏิบัติหน้าที่นิติกร และให้บริการด้านวิชาการ การสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

1.5.3 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อสอบถามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาของคำถามที่เกี่ยวข้องในประเด็นความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านวิชาการ ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ความพึงพอใจต่อการให้บริการในภาพรวม และข้อเสนอแนะต่อการให้บริการ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภาให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อน – หลังการศึกษา

1.6.2 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีแนวทางปฏิบัติในการให้บริการด้านวิชาการที่เป็นเลิศแก่คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะกรรมการอื่น ๆ

1.6.3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถทำหน้าที่รองรับการทำงานทางด้านกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลในวงงานรัฐสภา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำเอกสารวิชาการเรื่อง “การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ” ได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- 2.2 พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560
- 2.3 ความรู้เกี่ยวกับคณะกรรมการ
- 2.4 แผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563 – 2565
และแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์
- 2.6 แนวคิดการถอดบทเรียนด้วย CIPP
- 2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 มาตรา 257 ได้กำหนดเป้าหมายให้การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

- 1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ
- 2) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ
- 3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 76 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบัญญัติดังกล่าวอยู่ในหมวดที่ 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐ และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐนี้ เป็นแนวความคิดสะท้อนสิ่งที่รัฐจะต้องทำ หรืออาจจะเรียกว่า เป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นภารกิจหลักที่รัฐดำเนินการมานานแล้ว หรือภารกิจลำดับรอง ในแต่ละด้านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนนั้น มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกัน แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มีการกำหนดเป็นหมวดเฉพาะไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีการวางหลักกลาง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารประเทศโดยใช้นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นเครื่องมือที่รัฐจะต้องดำเนินการ นำแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมาสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และเกิดผลในทางที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศและประชาชน ซึ่งเหตุผลในการกำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อประเทศ หากรัฐนำแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ออกมาปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ และมีความต่อเนื่อง เกิดผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว ประชาชนในฐานะ ผู้ได้รับประโยชน์ก็จะรับรู้ได้ และจะสะท้อนหรือแสดงออกต่อผลการดำเนินนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ดังกล่าว ผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในประเทศ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่บัญญัติหลักการ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ โดยในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ได้กำหนดไว้ในมาตรา 27 วรรค 3 และวรรค 4 กล่าวคือ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานภาพของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา อบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำได้ โดยมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองความสะดวกให้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาสย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ ประกอบกับมาตรา 47 วรรค 2 กำหนดให้บุคคล ซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา 71 กำหนดให้รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีพ ได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำดังกล่าว

การนำกรอบแนวคิดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาใช้ในการ จัดทำเอกสารวิชาการเรื่อง “การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ” ครั้งนี้ เป็นไปเพื่อการอธิบายบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สภาผู้แทนราษฎร และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ

ตามกรอบของกฎหมายสูงสุด และรัฐควรดำเนินนโยบายแห่งรัฐอย่างไร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างไร จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และเป็นการตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อให้การพิจารณาข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่เสนอโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว

2.2 พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 79 ก. 31 กรกฎาคม 2560) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ โดยสรุป คือ หมวด 1 ยุทธศาสตร์ชาติ มาตรา 7 และมาตรา 8 ให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการสร้างการรับรู้และเข้าใจ โดยให้คณะกรรมการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งต้องเป็นวิธีการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเป็นไปโดยสะดวก

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) จึงเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การนำแนวทางตามพระราชบัญญัติมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานการจัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยการอธิบายความเชื่อมโยงแผนแต่ละระดับโครงการ มีกรอบการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ผู้จัดทำเอกสารวิชาการได้นำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนางาน การนำเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ซึ่งตัวชี้วัดประกอบด้วย (1) ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร (2) ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน (3) ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, หน้า 10 – 11)

1. การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ โดย (1) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก (2) ปฏิรูประบบภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภค (3) กระจายการถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร (4) เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทยให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน (5) สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม (6) ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง (7) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และ (8) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง

2. กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี โดย (1) พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในภูมิภาค (2) กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่าง ๆ (3) จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพ และปลอดภัยให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต (4) ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารในระดับภาค กลุ่มจังหวัด (5) สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และ (6) การพัฒนากำลังแรงงานพื้นที่

3. การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดย (1) สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปันไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุนการรวมตัวและดึงพลังของภาคส่วนต่าง ๆ (2) การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (3) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน (4) สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม และ (5) สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล

4. การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง โดย (1) ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือนให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพครอบครัว การเงินและอาชีพ (2) เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง (3) สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน และ (4) สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้ชุมชน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับคณะกรรมการธิการ

เนื่องจากการจัดทำเอกสารวิชาการ เรื่อง “การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ” เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการธิการ สภาผู้แทนราษฎร จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการธิการ และนำมาอธิบายในเอกสารวิชาการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในความสำคัญและกระบวนการทำงานของคณะกรรมการพอสังเขป ดังนี้

Kenenth Bradshaw และ David Pring ได้ให้คำนิยามคำว่า “คณะกรรมการธิการ” ไว้ว่า คณะกรรมการธิการเสมือนเป็นเครื่องมือของสภา โดยผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการ จะถูกนำมาพิจารณาอย่างเหมาะสม และการพิจารณาของคณะกรรมการธิการส่วนใหญ่จะได้แก่ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การคลังและการพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์, 2551)

วิชญ์ เครื่องงาม ได้ให้ความหมายคณะกรรมการ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อปฏิบัติหน้าที่สำคัญให้แก่สภาโดยอาจเรียกได้ว่าเป็นสภาเล็ก (Little Legislature) ในสภาใหญ่ การที่ต้องมีกรรมการก็เพื่อต้องการจะแบ่งเบาภาระของสภานั้นเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์, 2551)

2.3.1 จุดเริ่มต้นของระบบกรรมการธิการไทย

สำหรับประเทศไทย ได้รับแนวคิดระบบคณะกรรมการมาจากประเทศตะวันตก และได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับ “คณะกรรมการธิการ” ไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรกจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย และเป็นกฎหมายสูงสุดใช้ในการปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้บัญญัติเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการเอาไว้ในมาตรา 26 วรรคหนึ่ง ว่า “สภามีอำนาจตั้ง “อนุกรรมการ” เพื่อทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้สอบสวนเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เพื่อปรึกษาหารือ ตกลงอีกชั้นหนึ่งก็ได้ ประธานอนุกรรมการนั้นเมื่อสภาไม่ตั้งก็ให้อนุกรรมการเลือกกันเองตั้งขึ้นเป็นประธานได้” โดยอนุกรรมการมีอำนาจเชิญบุคคลใด ๆ มาชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่ออนุกรรมการ และผู้ที่ได้เชิญมาได้รับสิทธิในการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา 24 ภายใต้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองดังกล่าว ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาจนถึงฉบับปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อจากคำว่า “อนุกรรมการ” เป็น “คณะกรรมการธิการ” และได้มีการบัญญัติองค์ประกอบย่อยของสภาผู้แทนราษฎรที่เรียกว่า “คณะกรรมการธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎร” ทั้งนี้ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับต่างให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบย่อยของฝ่ายนิติบัญญัติ คือ คณะกรรมการธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎรมาโดยตลอด

2.3.2 ความสำคัญของระบบกรรมการธิการ

(ก) ช่วยแบ่งเบาภาระของสภา เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ของสภาได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับทุกขณะ และมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสภาไม่อาจจะพิจารณาได้อย่างละเอียดรอบคอบ จำเป็นจะต้องมอบหมายให้คณะกรรมการธิการช่วยเหลือพิจารณากลับกรองเพื่อสภาจะได้วินิจฉัยปัญหา หรือกิจการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพทั้งยังประหยัดเวลาให้สภาอีกด้วย

(ข) ทำให้ได้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรณีที่สภามีปัญหาที่จะต้องพิจารณา และต้องอาศัยความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นโดยเฉพาะ ก็สามารถแต่งตั้งบุคคลนั้นประกอบเป็นคณะกรรมการธิการได้

(ค) ทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม เพราะปัญหาต่าง ๆ ได้รับการพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบอย่างแท้จริงจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ ทั้งได้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยใกล้ชิด

(ง) สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบกรรมาธิการนับเป็นกลไกสำคัญของสภาที่ช่วยให้สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะยังผลให้สภาได้รับทราบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดตามผลการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา สำหรับประเภทของคณะกรรมการ จะเป็นไปตามคุณสมบัติของบุคคลที่ประกอบขึ้นเป็นคณะกรรมการ และตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้กระทำ ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาในขอบเขตกระบวนการอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562

กล่าวโดยสรุป กรรมาธิการ คือ บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการเพื่อกระทำกิจการ พิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา จากหลักการดังกล่าวทำให้เห็นภาพว่าคณะกรรมการ คือ คณะบุคคลในสภามีหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับการประชุมสภากำหนดไว้ และเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในระบบรัฐสภาที่จะทำให้การทำงานของสภามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าจากลักษณะงานของคณะกรรมการ เป็นงานหลักของฝ่ายนิติบัญญัติและเป็นงานที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา รวมทั้งเป็นงานที่มีลักษณะและขอบเขตที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง ซึ่งลักษณะงานดังกล่าวของคณะกรรมการจำเป็นจะต้องอาศัยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และข้อเท็จจริง ตลอดจนระดมความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่าย กระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการ จึงเป็นลักษณะของเครือข่ายเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสภา โดยมีระบบช่วยอำนวยความสะดวก รวมทั้งมีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ดี ส่งผลให้การดำเนินงานของคณะกรรมการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นกลไกในการสนับสนุนการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

2.4 แผนปฏิบัติการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563 – 2565 และแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยวิเคราะห์เงื่อนไข สถานการณ์ ภายใต้บริบทสถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคมไทย และกระแสโลกตลอดจนแนวโน้มความท้าทายในอนาคตที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์นี้ มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

(พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนการปฏิรูปประเทศ และเป็นไปตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แนวนโยบายรัฐบาล รวมถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม การบริหารงานภายใต้ยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ 20 ปีขององค์กรที่ต้องการจะเป็น “รัฐสภาที่เป็นเลิศตามมาตรฐานสากล” รวมถึงการบรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศ ในการเป็น “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับ บริบทต่าง ๆ นั้น จำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างแผนในระดับต่าง ๆ กับพันธกิจงาน ของสำนักงาน ทั้งนี้ จากการศึกษายุทธศาสตร์ แผนงาน เป้าหมายของสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎรตามแผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563 - 2565 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ คือ “สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ก้าวสู่ การเป็น SMART Parliament” พบว่ามีพันธกิจ และยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) เสริมสร้างกระบวนการนิติบัญญัติให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล
- 2) เสริมสร้างบทบาทและความร่วมมือในเวทีรัฐสภาอาเซียน และรัฐสภาระหว่างประเทศ
- 3) เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาองค์กรให้ก้าวไปสู่ SMART Parliament

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผลักดันให้รัฐสภาไทยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือในเวทีรัฐสภาอาเซียน และรัฐสภาระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อสนับสนุนงานนิติบัญญัติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปฏิรูปองค์กรและยกระดับศักยภาพบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ มีธรรมาภิบาลและความผาสุกในการปฏิบัติงาน

โดยกลุ่มงานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สำนักกรรมการ 3 ซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ ในการสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ มีพันธกิจหลักในการสนับสนุน ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาองค์กรให้ก้าวไปสู่ SMART Parliament โดยได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาสำนักกรรมการ 1,2,3 พ.ศ. 2561 – 2564 เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนา สำนักงาน และสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ทั้งนี้ ตามประกาศคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา เรื่อง การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551

ข้อ 19 ได้กำหนดให้สำนักกรรมการ 3 รับผิดชอบงานของคณะกรรมการด้านสังคม โดยมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านเลขานุการในการประชุมคณะกรรมการรวมถึง ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อเสนอแนะด้านวิชาการเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ

ดังนั้น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) “สำนักกรรมการ 1,2,3 ในการเป็นหน่วยงานที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมภารกิจของคณะกรรมการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชน” ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย และตรงต่อความต้องการ ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสำนักกรรมการ 1,2,3 ให้ก้าวไปสู่การเป็น Smart Committee & Digital Committee โดยมีฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการบริการต่อคณะกรรมการในรูปแบบดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาสำนักกรรมการ 1,2,3 เป็นมืออาชีพด้านกฎหมายและวิชาการ โดยจัดทำระบบการบริหารงานด้านการประชุมโดยมุ่งเน้นด้านกฎหมายและด้านวิชาการในกระบวนการนิติบัญญัติอย่างมืออาชีพ

ทั้งนี้ พบว่า แผนระดับสำนักสอดคล้องกับแผนระดับสำนักงาน โดยการพิจารณาจากแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พบว่า ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : พัฒนางค์กรให้ก้าวสู่การเป็น SMART Parliament พันธกิจเสริมสร้างกระบวนการนิติบัญญัติให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล กลยุทธ์ พัฒนางค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง (HPO) ระดับตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับสำนักกรรมการ คือ ระดับความสำเร็จในการพัฒนางค์กรให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0) และผลลัพธ์ คือ ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะได้นำไปใช้ประกอบการค้นหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563 หน้า 15)

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์

2.5.1 ความหมาย และความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์

วิโรจน์ ก่อสกุล (2559, น. 41 – 48) ได้ให้แนวคิดเครื่องมือ และการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Administration Process) ไว้ดังนี้

ปัจจุบันปัจจัยและเงื่อนไขต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้นทุกขณะ ทั้งในภาคธุรกิจที่พยายามทุกวิถีทางในการได้มาซึ่งความสามารถและความได้เปรียบทางการแข่งขัน ส่วนในภาครัฐก็ต้องพยายามปรับปรุงการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองต่อผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามเป้าหมายการดำเนินงานให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการบริหารองค์กรต้องประสบปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาประสิทธิภาพทางการบริหาร โดยเฉพาะในด้านเกี่ยวกับผลผลิต (Productivity)

ที่ต่ำกว่าเดิม ดังนั้นหากผู้บริหารจะกำหนดกิจกรรมการบริหารตามกระบวนการบริหารแบบเดิมที่อยู่บนสมมติฐานที่ว่าอนาคตจะเหมือนกับอดีตที่ผ่านมา หลักคิดดังกล่าวจะไม่สามารถทำให้องค์กรดำรงอยู่ได้ เนื่องจากในสภาวะการณ์ปัจจุบัน สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความสลับซับซ้อนและมีทิศทางที่ไม่แน่นอน ดังนั้นผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรต้องมีข้อมูลและทำความเข้าใจต่อพลวัตที่เกิดขึ้น สามารถประเมินผลกระทบเพื่อกำหนดเป้าหมายและนำองค์กรไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรในปัจจุบันเป็นที่ตระหนักดีว่าการดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันค่อนข้างสูง แนวคิดหรือวิธีการในการบริหารแบบเดิม ๆ ไม่สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้เหมือนในอดีต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีชั้นเชิงในการบริหารที่เหนือกว่าคู่แข่ง หรืออาศัยความว่องไวในการปรับตัวให้ทันต่อสภาวะการณ์แข่งขันที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักบริหารกำหนดทิศทางขององค์กรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ช่วยกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์กร เพื่อกำหนดกลยุทธ์เหล่านั้นไปประยุกต์ ปฏิบัติ และควบคุม ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรได้ กลยุทธ์การบริหารที่ทรงประสิทธิภาพนั้น จะต้องดีพร้อม สมบูรณ์ตามความหมายของการบริหารทั้งสองอย่าง คือ การมีประสิทธิภาพ (effectiveness) ที่สามารถกำหนดเป้าหมายที่ดี และสามารถบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมายนั้น ๆ ได้ และการมีประสิทธิภาพ (efficiency) ที่สามารถทำสำเร็จในเป้าหมายเหล่านั้น โดยมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุดด้วย หรือถ้ากล่าวอย่างสรุป กลยุทธ์การบริหารที่ทรงประสิทธิภาพนั้นจะต้องสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นได้ทุกแง่มุม

2.5.2 เครื่องมือวิเคราะห์กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ SWOT และ 4M

เครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กร หรือโครงการ (SWOT) ผู้คิดค้น SWOT เทคนิคนี้ อัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) ได้ชื่อว่าเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดนี้โดยนำเทคนิคนี้มาแสดงในงานสัมมนาที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สำหรับหลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง - จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม และวิเคราะห์โอกาส - อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารองค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในบริษัท เช่น จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล องค์กรจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่าง ๆ ซึ่งองค์กรจะต้องหาวิธีการในการแก้ไขปัญหานั้นจากสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็น

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส การที่สภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัทเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน นักการตลาดที่ดีจะต้องแสวงหาโอกาสอยู่เสมอและใช้โอกาสจากประโยชน์นั้น เช่น การเมืองการปกครอง กฎหมาย ราคาน้ำมัน ค่าเงินบาท คู่แข่ง เป็นต้น

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ เช่น คู่แข่ง เป็นต้น

SWOT จึงเป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรหรือโครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก สำหรับกำหนดแผนงานโครงการที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์และกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้อุตสาหกรรมพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

2.5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (Internal Environment) ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิภาพองค์กร คือ 4M ที่มาจากทฤษฎีทางด้านเศรษฐศาสตร์ร่วมกับทฤษฎีทางการจัดการบริหาร ได้แก่

Man หมายถึง บุคลากร ทรัพยากรบุคคลในองค์กร หรือประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด

Money หมายถึง ทรัพย์สิน งบประมาณขององค์กร หน่วยงานต่าง ๆ หรือเงินทุนที่ใช้เพื่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

Material หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุสิ่งของ อาคารสถานที่ และทรัพยากรอื่น ๆ นอกเหนือจากบุคคลและเงิน

Management หมายถึง วิธีการบริหาร รูปแบบการจัดการภายในองค์กร หน่วยงานนั้น ๆ

2.5.4 เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (External Environment) เป็นการวิเคราะห์โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค/ภัยคุกคาม/ข้อจำกัด (Threat) สภาพแวดล้อมภายนอกต้องให้ความสำคัญแก่ PESTDI

การเมือง (Politics-P) สภาพแวดล้อมทางการเมืองมีปัจจัยต่าง ๆ ในขณะนั้นที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายป้องกันการผูกขาด กฎหมายรักษาสิ่งแวดล้อม กฎหมายภาษี กฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน เสถียรภาพของรัฐบาล เป็นต้น

เศรษฐกิจ (Economics-E) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ระดับรายได้ประชาชาติ อัตราดอกเบี้ย ดุลการชำระเงิน อัตราการออม สภาพคล่องในประเทศ อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน ระดับรายได้ของประชากรราคาน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

สังคมและวัฒนธรรม (Social-S) ปัจจัยทางสังคม เช่น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สตรี สวัสดิการสังคม และสุขภาพร่างกาย มาตรฐานการศึกษา การแพร่ระบาดของยาเสพติด การเคลื่อนย้ายทางสังคม รูปแบบการดำเนินชีวิต เป็นต้น

เทคโนโลยี (Technology-T) ปัจจัยทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เช่น งบประมาณด้านการวิจัยของประเทศ นโยบายภาครัฐต่อการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ ระดับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ระดับความทันสมัยของเทคโนโลยี เป็นต้น

ประชากร (Demographic-D) ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น อายุของประชากร ส่วนประกอบของชาติพันธุ์ การเติบโตของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ การเปลี่ยนแปลงอัตราการเพิ่มประชากรในท้องถิ่น เป็นต้น

นานาชาติ (International - I) ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การเปิดการค้าเสรี การรวมกลุ่มพันธมิตรทางเศรษฐกิจ การสร้างความร่วมมือในภูมิภาค การเพิ่มขีดความสามารถในการเจรจาการค้า เป็นต้น

2.6 แนวคิดการถอดบทเรียนด้วย CIPP

การถอดบทเรียน หมายถึง เทคนิคการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มที่เป็นระบบเพื่อสกัดความรู้ฝังลึกในตัวตนคนและองค์ความรู้ของท้องถิ่นออกมาเป็นบทเรียนที่สามารถนำไปสรุปและสังเคราะห์เป็นเอกสารชุดความรู้ คู่มือ ตำรา ฯลฯ ที่บุคคลอื่นสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้ให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพยิ่งขึ้น

CIPP Model เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่ไปกับการดำเนินงานนโยบายสาธารณะ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมิน คือ การใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลนโยบายสาธารณะได้ ซึ่งอักษรย่อทั้ง 4 ตัว อธิบายได้ ดังนี้

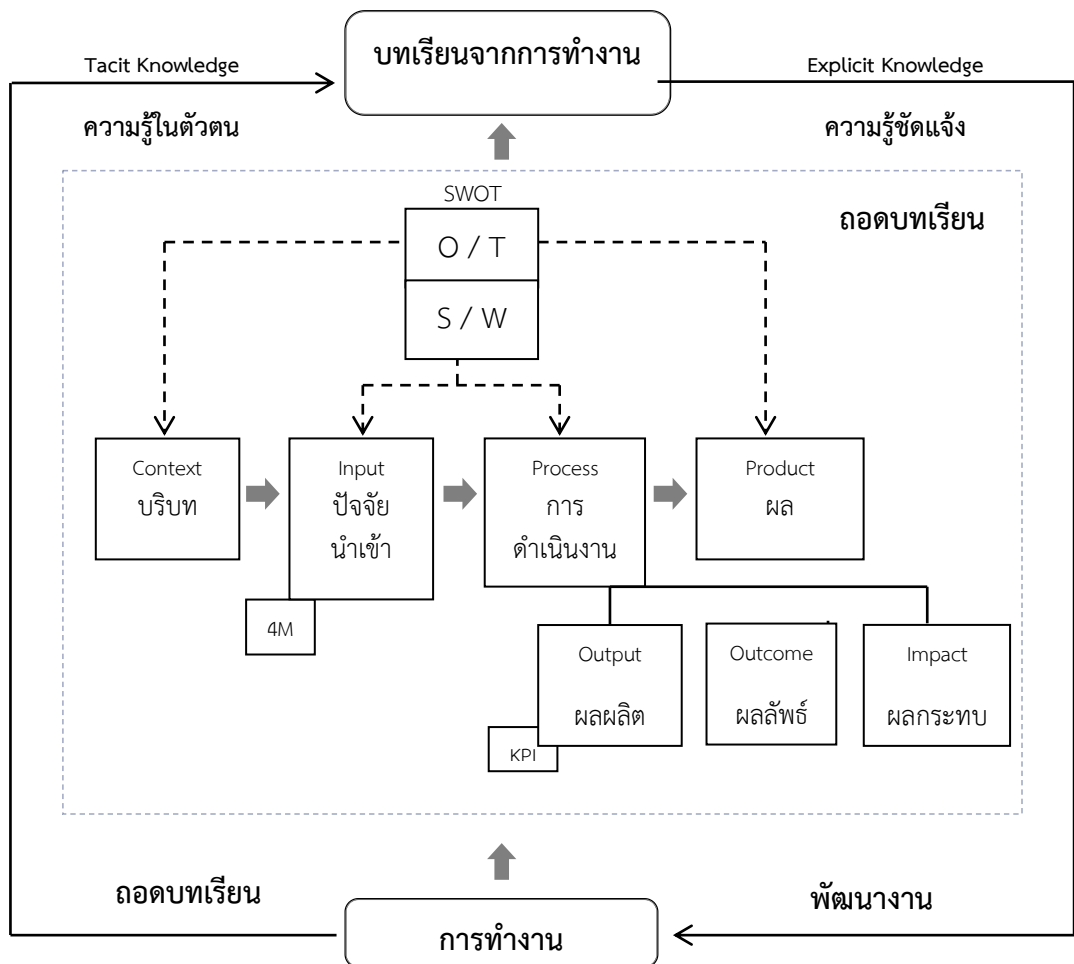
การประเมินสถานะแวดล้อม (C : Context Evaluation) เป็นการศึกษาลักษณะทั่วไปของนโยบาย แผนงาน โครงการที่มีอยู่แล้ว และจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับสภาพที่ควรจะเป็น

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในนโยบาย แผนงาน โครงการนั้น ๆ ว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินติดตามและควบคุม การดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ โดยมุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อรายงาน ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ตลอดจนค้นหาข้อบกพร่องในการดำเนินงาน การประเมินกระบวนการ จึงต้องประเมินเป็นระยะ และต้องอาศัยเครื่องมือที่หลากหลายในการประเมิน ถ้าการดำเนินงาน มีข้อบกพร่องจะได้ปรับแก้ไขและหาวิธีการที่เหมาะสมดำเนินการในช่วงเวลาที่เหลือต่อไปให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นทันที จากการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการนั้น ๆ สิ้นสุดแล้ว

ดังนั้น การนำ CIPP Model เป็นเครื่องมือหลักในการถอดบทเรียนของคณะกรรมการ กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา โดยมีกรอบแนวคิด การถอดบทเรียนดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดในการพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงาน คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภิรมย์ เจริญรุ่ง (2553) ได้ศึกษาเอกสารวิชาการ กรณีศึกษาส่วนบุคคลเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการข้อมูลทางวิชาการของกลุ่มงานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร จากผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณามีความล่าช้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ และทักษะในการคิดวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้เอกสารไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณา รวมถึงเจ้าหน้าที่ไม่สามารถกำหนดขอบเขตการพิจารณา ส่งผลให้เกิดความไม่พึงพอใจของคณะกรรมการต่อบริการ นอกจากนี้ การให้บริการด้านวิชาการยังครอบคลุมถึงการจัดเก็บข้อมูลที่อยู่ในฐานข้อมูลทั้งรูปแบบเอกสารและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการข้อมูลทางวิชาการ เจ้าหน้าที่จะต้องสามารถคิดวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และสามารถนำข้อมูลนั้นมาสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการมากขึ้น สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหา ผู้ศึกษาได้เสนอแนะให้ผู้อำนวยการกลุ่มงาน (ตำแหน่งผู้บังคับบัญชากลุ่มงานในปัจจุบัน) และข้าราชการรุ่นพี่ทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง คอยแนะนำเพื่อให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผล และในระดับสำนักงานได้เสนอให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการให้ความเห็นและจัดทำข้อมูลทางวิชาการ รวมทั้งการเสนองานทางวิชาการแก่บุคลากรของสำนักงานด้วย

บุญยานุช บุญเกตุ (2559) ได้ศึกษาเอกสารวิชาการ กรณีศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านวิชาการของบุคลากรกลุ่มงานคณะกรรมการสาธารณสุข ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการสาธารณสุขมีปัญหา คือ ขาดองค์ความรู้ด้านสาธารณสุข ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษด้านการแพทย์ ตลอดจนขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการจัดทำเอกสารประกอบการประชุม เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล การจัดสรรบุคลากรไม่ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย และปัญหาการทำงานที่เป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ซึ่งผู้ศึกษาได้เสนอแนะผลที่ได้จากการศึกษา คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เสนอให้ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนางานด้านวิชาการของกลุ่มงาน มีการมอบหมายงานที่ชัดเจน และสำนักงานควรมีการสนับสนุนการอบรมภาษาอังกฤษและให้ทุนเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมแก่บุคลากร สำหรับข้อเสนอด้านปฏิบัติ เสนอให้มีการจัดประชุมกลุ่มงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานและหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน บุคลากรต้องมีการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการจัดการความรู้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีการแลกเปลี่ยนเผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้ในการดำเนินงานด้านวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2556) ได้ศึกษาสภาไดเอทแห่งชาติญี่ปุ่น ซึ่งสภาไดเอทแห่งชาติ (National Diet) เป็นองค์กรสูงสุดแห่งอำนาจรัฐ และเป็นองค์กรสำคัญ

ในการตรากฎหมาย ประกอบด้วยสองสภา คือ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ภายใต้ระบบคณะรัฐมนตรีแบบมีรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ การศึกษาได้กล่าวถึงระบบงานของคณะกรรมการ พบว่า การทำงานของคณะกรรมการญี่ปุ่น จะมีความแตกต่างจากประเทศไทย ทั้งจำนวน ประเภท และกระบวนการทำงานของคณะกรรมการ ซึ่งประเภทของคณะกรรมการญี่ปุ่นจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. คณะกรรมการสามัญ ซึ่งเป็นคณะกรรมการถาวร สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยคณะกรรมการสามัญ 17 คณะ แต่ละคณะมีสมาชิก 10 – 45 คน สมาชิกสภาใดเอททุกคนจะประจำคณะกรรมการสามัญอย่างน้อย 1 คณะ กรรมการจะได้รับการแต่งตั้งโดยประธานสภาที่ตนสังกัด และมีสมาชิกภาพจนกว่าวาระในการดำรงตำแหน่งในฐานะสมาชิกสภาใดเอทจะสิ้นสุดที่นั่งในคณะกรรมการตามข้อเสนอของพรรคหรือกลุ่มทางการเมือง ข้อกำหนดและขอบเขตหน้าที่ (Term of Reference) ของคณะกรรมการสามัญแต่ละคณะจะครอบคลุมถึงกรอบการบริหารงานของรัฐบาลเฉพาะด้าน แต่โดยปกติขอบเขตภาระหน้าที่ของคณะกรรมการไม่ได้เหมือนกันกับขอบเขตหน้าที่ของกระทรวง หรือหน่วยงานภาครัฐใด

สภาแต่ละสภาจะแต่งตั้งประธานคณะกรรมการสามัญอย่างเปิดเผย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ประธานสภาหรือประธานสภาใดเอท จะเป็นผู้เลือกประธานคณะกรรมการ ทั้งนี้ ตำแหน่งประธานคณะกรรมการของคณะกรรมการของทั้งสองสภาจะจัดสรรตามจำนวนที่นั่งของแต่ละพรรคในสภา โดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีคณะกรรมการสามัญประจำแต่ละสภา จำนวน 17 คณะ ดังนี้

รายชื่อคณะกรรมการสามัญ

1. คณะกรรมการการคณะรัฐมนตรี
2. คณะกรรมการกิจการระหว่างประเทศและการสื่อสาร
3. คณะกรรมการกิจการตุลาการ
4. คณะกรรมการการต่างประเทศ
5. คณะกรรมการการคลัง
6. คณะกรรมการการศึกษาวัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
7. คณะกรรมการสุขภาพ แรงงาน และสวัสดิการ
8. คณะกรรมการการเกษตร ป่าไม้ และประมง
9. คณะกรรมการเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม
10. คณะกรรมการที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการท่องเที่ยว
11. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
12. คณะกรรมการความมั่นคง

13. คณะกรรมาธิการนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ
 14. คณะกรรมาธิการพิจารณางบประมาณ
 15. คณะกรรมาธิการตรวจสอบและกำกับดูแลผู้บริหาร
 16. คณะกรรมาธิการกฎระเบียบ และการบริหารจัดการ
 17. คณะกรรมาธิการระเบียบวินัย
2. คณะกรรมาธิการวิสามัญ

สภาแต่ละสภาสามารถแต่งตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ เพื่อตรวจสอบเรื่องราวต่าง ๆ ที่แต่ละสภาเห็นว่าจำเป็นต้องตรวจสอบ หรือเรื่องราวที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตอำนาจของคณะกรรมาธิการสามัญใด ๆ คณะกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการวิสามัญได้รับการแต่งตั้งโดยแต่ละสภา เพื่อสะท้อนให้เห็นการเป็นตัวแทนที่เป็นไปตามสัดส่วนของพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในสภา และสมาชิกจะปฏิบัติหน้าที่จนกว่าเรื่องที่จะส่งมายังคณะกรรมาธิการวิสามัญ จะได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และในทางปฏิบัติจะเลือกตามข้อเสนอของคณะกรรมาธิการวิสามัญนั้น

สภาจะลงมติเพื่อกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ และจำนวนสมาชิกของคณะกรรมาธิการวิสามัญเมื่อต้องการจะจัดตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญดังกล่าว คณะกรรมาธิการวิสามัญ จำนวน 10 คณะ ดังนี้

1. คณะกรรมาธิการภัยพิบัติ
2. คณะกรรมาธิการจริยธรรมทางการเมือง และกฎหมายการเลือกตั้ง
3. คณะกรรมาธิการแก้ไขข้อพิพาทเรื่องเกาะไต่และหมู่เกาะทางตอนเหนือ
4. คณะกรรมาธิการกิจการเด็กและเยาวชน
5. คณะกรรมาธิการต่อต้านการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ป้องกันการก่อการร้ายข้ามชาติ และการให้ความร่วมมือและการสนับสนุนของรัฐบาลญี่ปุ่น
6. คณะกรรมาธิการพิจารณาปัญหาการลักพาตัวประชาชนชาวญี่ปุ่น โดยเกาหลีเหนือ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
7. คณะกรรมาธิการคุ้มครองผู้บริโภค
8. คณะกรรมาธิการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม
9. คณะกรรมาธิการบูรณะฟื้นฟูประเทศภายหลังเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในภูมิภาคตะวันออก

10. คณะกรรมาธิการการปฏิรูปแบบเบ็ดเสร็จว่าด้วยความมั่นคงทางสังคมและระบบภาษี สำหรับจุดเด่นของคณะกรรมาธิการของสภาไดเอท คือ การมีคณะกรรมาธิการนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ ระบบนี้ได้นำมาใช้ในรูปแบบของ “ช่วงเวลาในการตั้งคำถามต่อนายกรัฐมนตรี” อย่างเช่นในสภาแห่งสหราชอาณาจักร คณะกรรมาธิการทั้งสองสภาจะจัดให้มีการประชุมร่วมกัน สัปดาห์ละครั้ง แล้วแต่ว่าจะประชุมที่สภาใดสภาหนึ่ง โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 30 คน

และสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 20 คน คณะกรรมการนี้ทำหน้าที่พิจารณาหรือเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาลพื้นฐาน และทำหน้าที่เสมือนเวทีอภิปรายระหว่างนายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้าน เพื่อถกเถียงเกี่ยวกับนโยบายพื้นฐานแห่งชาติและหัวข้ออื่น ๆ ที่สำคัญ

ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการของประเทศญี่ปุ่น จะมีคณะกรรมการตรวจสอบและควบคุมการบริหารงานในสภาผู้แทนราษฎร ก่อตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานในสภาผู้แทนราษฎร ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ จะกระจายอยู่ในคณะกรรมการแต่ละคณะ เพื่อให้ความช่วยเหลือกรรมการ พร้อมกับนักวิจัย ในฐานะผู้ช่วยในการตรวจสอบเรื่องราวภายในขอบเขตของอำนาจคณะกรรมการ

สำหรับบทบาทสำคัญในการพิจารณาร่างกฎหมายจะไม่มี การดำเนินการพิจารณาใด ๆ ในคณะกรรมการ เว้นเสียแต่มีสมาชิกอย่างน้อยจำนวนครึ่งหนึ่งในที่ประชุม การพิจารณาทั้งหมด จะได้รับอนุมัติ โดยคะแนนเสียงข้างมากจากสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมอยู่ในขณะนั้น เจ้าหน้าที่ สื่อ และบุคคลอื่น ๆ อาจเข้าฟังการประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ ซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานในที่ประชุมแล้ว

ในการตรากฎหมาย และตรวจสอบรัฐบาลแต่ละสภาจะดำเนินการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล การตรวจสอบดังกล่าวจะได้ดำเนินการโดยคณะกรรมการต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นในแต่ละสภา โดยก่อนการดำเนินการตรวจสอบ คณะกรรมการจะพิจารณาประเด็นที่อยู่ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ได้รับจากที่ประชุมสภาใดเอท และต้องได้รับอนุมัติจากประธานสภา ส่วนคณะกรรมการวิสามัญจะตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่

คณะกรรมการสามารถเรียกนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี รองเลขาธิการรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีอาวุโส เลขาธิการสภาใดเอท ที่ปรึกษาเฉพาะด้านของรัฐบาล หรือประธานและกรรมการคณะผู้ตรวจสอบบัญชี เพื่อชี้แจงประเด็นที่เฉพาะเจาะจงบางประการ ซึ่งบุคคลดังกล่าวนี้สามารถเข้าประชุมและชี้แจงต่อที่ประชุมคณะกรรมการโดยต้องแจ้งต่อประธานคณะกรรมการล่วงหน้า

คณะกรรมการสามารถปรึกษาหารือ และประชุมร่วมกับคณะกรรมการอื่นในชั้นของ คณะกรรมการได้ เพื่อดำเนินการตรวจสอบร่วมกันอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้ ที่ประชุมสามารถที่จะไม่วินิจฉัยร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ สิ่งที่แตกต่างกันจากคณะกรรมการของไทยอีกประการหนึ่ง คือ คณะกรรมการสภาใดเอท จะต้องทำประชาพิจารณ์ สำหรับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณทั่วไป และรายได้ของรัฐบาลที่สำคัญ ๆ และอาจทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มต่าง ๆ ที่สนใจ หรือประชาชนที่มีความรู้และประสบการณ์ หากเห็นว่ามีควมจำเป็น นอกจากนี้ คณะกรรมการสามารถเรียกพยานมาชี้แจง เพื่อให้การตรวจสอบและไต่สวนมีประสิทธิภาพ ก่อนที่คณะกรรมการจะนำส่งหลักฐานต่อไป

การทำงานของคณะกรรมการในระบอบรัฐสภาของญี่ปุ่นมีความละเอียดถี่ถ้วน ร่างพระราชบัญญัติส่วนใหญ่ที่เสนอต่อสภาจะถูกส่งต่อไปยังคณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่งที่ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกของการพิจารณา เวลาที่ใช้ในการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติในคณะกรรมการ โดยทั่วไปจะนานกว่าเวลาที่ใช้ประชุมเต็มเวลา ดังนั้น ผลของร่างพระราชบัญญัติสามารถคาดการณ์ได้ ในขั้นของคณะกรรมการ คณะกรรมการอาจจะแก้ไขร่างพระราชบัญญัติหรือให้รอไว้ รวมทั้งไม่รับร่างพระราชบัญญัตินั้น หมายความว่า ไม่มีความจำเป็นที่ต้องเสนอไปยังที่ประชุมเต็มสภา โดยหลักปฏิบัติ มติของคณะกรรมการไม่เกี่ยวข้องกับการประชุมเต็มสภา อย่างไรก็ตาม มติของที่ประชุมเต็มสภามักเป็นเช่นเดียวกันกับมติที่ได้ในขั้นกรรมการ ทั้งนี้ เนื่องจากสมาชิกของ คณะกรรมการถูกกำหนดตามสัดส่วนที่นั่งของพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองในสภา เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติเรียบร้อยแล้ว จะทำรายงานเสนอประธาน เมื่อคณะกรรมการเสนอรายงานแล้ว ประธานสภาจะนำร่างพระราชบัญญัติเข้าพิจารณา ตามลำดับวันที่มีการประชุมเต็มสภา

อรณิข รุ่งธิพานนท์ (2553) ได้ศึกษาและจัดทำเอกสารวิชาการ เรื่อง รัฐสภา สหราชอาณาจักร สภาสามัญ สภาขุนนาง หน่วยงานสนับสนุน เป็นเอกสารของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภาทางด้าน นิติบัญญัติ ซึ่งสหราชอาณาจักรหรือประเทศอังกฤษได้รับการยกย่องว่าเป็นต้นแบบของการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยประเทศไทยได้นำต้นแบบนั้นมาใช้ในการเมือง การปกครอง ซึ่งเอกสารดังกล่าวได้นำเสนอในกรอบต่าง ๆ คือ 1) ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง ของสหราชอาณาจักร 2) รัฐธรรมนูญและองค์กรทางการเมือง 3) รัฐสภาสหราชอาณาจักร 4) หน่วยงาน สนับสนุนของรัฐสภา สหราชอาณาจักร และ 5) บทสรุปและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครองและรัฐสภาไทย

รัฐสภาของอังกฤษ เป็นระบบสองสภา ซึ่งประกอบด้วยสภาสามัญและสภาขุนนาง ซึ่งทั้งสองสภาจะทำหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการนิติบัญญัติ

สภาสามัญ เรียกว่า สภากลาง คือสภาที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในสภาเป็นสภาที่มีอำนาจ ในการปกครองประเทศ เนื่องจากเป็นสภาที่สมาชิกได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน สภาสามัญ มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เขตละหนึ่งคน โดยผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดในแต่ละเขตเลือกตั้ง จะเป็นผู้ชนะได้เป็นสมาชิกรัฐสภา วาระของสภาสามัญมีอายุกำหนดคราวละไม่เกิน 5 ปี แต่นายกรัฐมนตรี อาจเสนอให้พระมหากษัตริย์ยุบสภาก่อนครบวาระ และให้มีการเลือกตั้งทั่วไปก่อนครบกำหนดได้ หรืออาจมีวาระมากกว่า 5 ปีได้ หากจำเป็นต่อประเทศชาติหรือเกิดภาวะฉุกเฉิน สมาชิกสภาสามัญ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพอย่างอื่นในขณะดำรงตำแหน่ง สำหรับนักการเมืองอาชีพจะมีเป็นส่วนน้อย

เท่านั้น สภาสภามัญจึงเป็นตัวแทนของประชาชน สะท้อนความเป็นประชาธิปไตยของอังกฤษ และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถาบันนิติบัญญัติ ทั้งในอำนาจด้านนิติบัญญัติ อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหาร และการควบคุมทางการคลัง

อำนาจนิติบัญญัติ คือ บทบาทในการเป็นผู้ร่างพระราชบัญญัติและเป็นผู้อนุมัติร่างพระราชบัญญัติ โดยในทางปฏิบัติ พรรคที่มีเสียงข้างมากในสภาสภามัญจะเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล และร่างกฎหมายที่พิจารณาในสภาสภามัญนั้น โดยส่วนใหญ่เป็นร่างกฎหมายที่รัฐบาลเป็นผู้เสนอ โดยรัฐมนตรีประจำกระทรวงนั้น ๆ เป็นผู้เสนอ แล้วจึงส่งให้คณะกรรมการธิการของคณะรัฐมนตรีพิจารณาก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภา

อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหาร คือ การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล หากรัฐบาลบัญญัติกฎหมายที่ขัดกับความต้องการของประชาชนหรือบริหารงานผิดพลาด สภาสภามัญจะทำหน้าที่คัดค้าน อภิปรายและลงมติไม่ไว้วางใจ ซึ่งในการควบคุมฝ่ายบริหารมีหลายวิธี ได้แก่ การตั้งกระทู้ถาม การขอแปรญัตติก่อนปิดประชุม การเสนอญัตติไม่ไว้วางใจรัฐบาล และการตรวจสอบโดยคณะกรรมการธิการ ส่วนหน้าที่ในการควบคุมทางการคลัง โดยการอนุมัติงบประมาณให้ความเห็นชอบการใช้จ่ายงบประมาณ และคอยตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาล

ส่วนสภาขุนนาง ในอดีตสมาชิกสภาขุนนางจะสืบทอดตามสายเลือด ต่อมาได้มีการปฏิรูปสภาขุนนาง โดยสมาชิกสภาขุนนางไม่อาจสืบทอดความเป็นสมาชิกภาพให้แก่ทายาทได้อีก ปัจจุบันสภาขุนนางประกอบด้วย ขุนนางสืบฐานันดรศักดิ์โดยการเลือกตั้งภายใน ขุนนางตลอดชีพ และขุนนางโดยตำแหน่งที่เป็นนักบวชสมณศักดิ์

อำนาจหน้าที่ของสภาขุนนาง คือ การพิจารณา/ทบทวนร่างกฎหมาย และสามารถยับยั้งร่างกฎหมายไว้ชั่วคราวหนึ่งเท่านั้น (ไม่เกิน 1 ปี) นอกจากนี้ ในกรณีที่คดีทางอาญาหรือแพ่งและพาณิชย์มีความสำคัญสำหรับสาธารณชน สภาขุนนางจะเป็นผู้พิจารณาฎีกาในชั้นสุดท้าย ดังนั้น สภาขุนนางจึงมีหน้าที่ที่สำคัญในการเป็นศาลสูงสุดของประเทศ อย่างไรก็ตาม อำนาจทางตุลาการนี้ ปัจจุบันได้โอนไปยังศาลฎีกาเนื่องจากพระราชบัญญัติปฏิรูปรัฐธรรมนูญ ปี 2005 กำหนดให้มีการจัดตั้งศาลฎีกาขึ้น

อำนาจทางนิติบัญญัติของรัฐสภา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ สมเด็จพระราชินีนาถ สภาสภามัญ และสภาขุนนาง โดยการประชุมของทั้ง 3 ส่วน มีขึ้นเฉพาะในโอกาสสำคัญ เช่น พระราชพิธีเปิดสมัยประชุมสภา

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการธิการ ทั้งคณะกรรมการธิการในสภาสภามัญและสภาขุนนาง มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของรัฐสภา โดยเฉพาะการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การติดตามตรวจสอบนโยบายและการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ตลอดจนการพิจารณาเรื่องสำคัญอื่น ๆ เช่น เรื่องเศรษฐกิจ เป็นต้น สำหรับประเภทของคณะกรรมการธิการสามารถจำแนกได้ คือ คณะกรรมการธิการถาวร คณะกรรมการร่วม คณะกรรมการทั่วไป และคณะกรรมการใหญ่

1. คณะกรรมการกลั่นกรอง (Select Committees)

เป็นคณะกรรมการที่มีอยู่ทั้งในสภาสามัญและสภาขุนนาง คณะกรรมการประเภทนี้มีหน้าที่ตรวจสอบ พิจารณา และรายงานผลเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบของคณะกรรมการนั้น ๆ

คณะกรรมการกลั่นกรองในสภาสามัญมีความสำคัญในกระบวนการพิจารณางบประมาณของรัฐบาล การทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ การบริหารนโยบายของกระทรวงต่าง ๆ ของฝ่ายบริหาร ซึ่ง 1 คณะกรรมการกลั่นกรองจะพิจารณาต่อ 1 กระทรวง นอกจากคณะกรรมการกลั่นกรองที่ทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบประจำกระทรวงต่าง ๆ แล้วยังมีคณะกรรมการกลั่นกรองอื่น ๆ อีก เช่น คณะกรรมการการตรวจสอบสาธารณะ คณะกรรมการการคลัง และคณะกรรมการประสานงาน เป็นต้น

ในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละคณะจะมีการรวบรวมเอกสารหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเรียกบุคคลมาสอบถามเพื่อทำรายงานส่งสภาสามัญ และมีการรายงานผลการพิจารณาผ่านทางเว็บไซต์ของรัฐบาลด้วย

ส่วนคณะกรรมการกลั่นกรองในสภาขุนนางไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเงากระทรวงเหมือนกับคณะกรรมการกลั่นกรองในสภาสามัญ แต่ทำหน้าที่ตรวจสอบเฉพาะเรื่องโดยอาศัยความเชี่ยวชาญขอสมาชิกสภาขุนนางแต่ละคนและมีเวลาในการตรวจสอบนานกว่าคณะกรรมการกลั่นกรองในสภาสามัญ ซึ่งสภาขุนนางมีคณะกรรมการกลั่นกรองหลัก ๆ อยู่ 4 คณะ คือ คณะกรรมการสหภาพยุโรป คณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะกรรมการรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการเศรษฐกิจ ทั้งนี้ อาจมีการตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองเพิ่มเติม เพื่อพิจารณาเรื่องสำคัญอื่น ๆ นอกเหนือจากเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการหลักทั้ง 4 คณะ

2. คณะกรรมการร่วม (Joint Committee) ประกอบด้วยสมาชิกทั้งจากสภาสามัญและสภาขุนนาง คณะกรรมการร่วมทำหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการกลั่นกรอง คือ ทำหน้าที่ตรวจสอบเรื่องเฉพาะด้าน เช่น คณะกรรมการร่วมสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ คณะกรรมการร่วมบางคณะตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น การพิจารณาร่างกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง เช่น ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการพนัน และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยสเต็มเซลล์ เป็นต้น สำหรับคณะกรรมการร่วมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการประชุมอยู่เป็นประจำ คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งรับผิดชอบเรื่องสิทธิของประชาชนและการกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศ และคณะกรรมการร่วมด้านกฎหมาย ซึ่งรับผิดชอบในการตรวจสอบกฎหมายลำดับรอง ส่วนคณะกรรมการร่วมอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการร่วมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจะสิ้นสภาพเมื่อการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เรียบร้อยแล้ว

3. คณะกรรมาธิการทั่วไป (General Committees)

คณะกรรมาธิการสามัญ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมาธิการทั่วไป ในสมัยประชุมรัฐสภา ปี 2006 – 2007 เนื่องจากคณะกรรมาธิการสามัญโดยส่วนใหญ่ทำหน้าที่ที่เสมือนเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ ดังนั้น จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่และภารกิจ หน้าที่หลักของคณะกรรมาธิการทั่วไป คือ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติซึ่งส่วนใหญ่เป็นร่างพระราชบัญญัติประเภทมหาชน คณะกรรมาธิการทั่วไปมีสิทธิเรียกหลักฐานจากหน่วยงานรัฐ หรือเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้เชี่ยวชาญภายนอก รัฐสภามาให้ข้อมูลได้ ทั้งนี้ เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาและได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติแล้ว ต้องมีการนำร่างพระราชบัญญัติที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนั้นออกเผยแพร่แก่สาธารณชนด้วยทั้งในรูปแบบเอกสารและอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับคณะกรรมาธิการทั่วไปคณะอื่น ๆ ได้แก่ คณะกรรมาธิการใหญ่สก็อตแลนด์ คณะกรรมาธิการใหญ่เวลส์ คณะกรรมาธิการใหญ่ไอร์แลนด์เหนือ คณะกรรมาธิการพิจารณากฎหมาย ลำดับรอง คณะกรรมาธิการกิจการภูมิภาค และคณะกรรมาธิการเอกสารยุโรป คณะกรรมาธิการเหล่านี้ มีหน้าที่ในการอภิปราย และพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่รับผิดชอบและทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะแก่สภาสามัญ คณะกรรมาธิการทั่วไปมีอยู่เฉพาะสภาสามัญเท่านั้น เนื่องจากในสภาขุนนาง การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นกรรมาธิการจะเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภา หรือโดยคณะกรรมาธิการใหญ่ แม้ว่าสภาขุนนางจะไม่มีที่ตั้งคณะกรรมาธิการทั่วไปเพื่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

4. คณะกรรมาธิการใหญ่ (Grand Committees) ในสภาสามัญมีทั้งหมด 3 คณะ คือ คณะกรรมาธิการใหญ่สก็อตแลนด์ คณะกรรมาธิการใหญ่เวลส์ และคณะกรรมาธิการใหญ่ไอร์แลนด์เหนือ ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการใหญ่ทั้ง 3 คณะในสภาสามัญ จัดอยู่ในคณะกรรมาธิการประเภททั่วไป

ด้านคณะกรรมาธิการใหญ่ในสภาขุนนางจะทำหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้เช่นเดียวกับคณะกรรมาธิการเต็มสภา แต่การพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการใหญ่นั้น จะจัดขึ้นในห้องประชุมคณะกรรมาธิการ และสมาชิกสภาขุนนางย่อมเข้าร่วมประชุมได้ทุกคน ทั้งนี้ การลงมติต้องเป็นโดยเอกฉันท์เท่านั้น หากเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภา การประชุมจะจัดในห้องประชุมสภา และการลงมติไม่จำเป็นต้องเป็นไปโดยเอกฉันท์

คณะทำงาน กลุ่มงานวิจัย สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2549) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “บทบาทของคณะกรรมาธิการต่อนโยบายรัฐบาล” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประเด็น คือ 1) ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา 2) การปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา และ 3) การติดตามผลในทางปฏิบัติตามมติของคณะกรรมาธิการต่อนโยบายรัฐบาล

สหรัฐอเมริกา เป็นต้นแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย แบบแบ่งแยกอำนาจระหว่างสถาบันนิติบัญญัติและสถาบันการบริหารอย่างชัดเจน โดยให้แต่ละสถาบันมีอิสระต่อกัน และมีอำนาจเท่าเทียมกัน โดยแบ่งออกเป็นสภาล่าง ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร และสภาสูง โดยสภาล่างประชาชนเลือกผู้แทนตามสัดส่วนประชากรแต่ละรัฐ ส่วนสภาสูงประชาชนเลือกผู้แทนมาจากรัฐต่าง ๆ โดยจะมีจำนวนเท่ากัน ไม่ว่าจะรัฐใหญ่หรือรัฐเล็ก ทั้งนี้ เพื่อถ่วงดุลไม่ให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบในเรื่องการใช้อำนาจ รูปแบบการแบ่งแยกอำนาจ กำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีบทบาทมาก จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการจำนวนมากตามไปด้วย

ระบบคณะกรรมการบริหารของสหรัฐอเมริกา ได้เปิดโอกาสให้มีการใช้ตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการเป็นรางวัลตอบแทนแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ทำหน้าที่เป็นประโยชน์แก่พรรคการเมือง ดังนั้น ภายหลังจากจึงได้มีการปรับปรุงระบบกรรมการบริหาร หลายคณะกรรมการได้ถูกยุบไป พร้อมทั้งมีการกำหนดขอบเขตของคณะกรรมการให้สอดคล้องกับภารกิจของฝ่ายบริหาร

กรรมการแต่ละคนในสภาองเกรสจะได้รับเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการ คณะใดคณะหนึ่งขึ้นอยู่กับความสมัครใจของสมาชิก ความเหมาะสมต่อหน้าที่ และความอาวุโส และจะมีการจัดสรรสัดส่วนจำนวนสมาชิกในคณะกรรมการคณะต่าง ๆ ให้แก่พรรคการเมืองตามสัดส่วน จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่ประกอบขึ้นเป็นสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด

นอกจากคณะกรรมการประจำในสภาองเกรสแล้ว ยังมีคณะกรรมการชั่วคราวหรือคณะกรรมการพิเศษที่ตั้งขึ้นในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ ของสภาองเกรสอีกด้วย ซึ่งก็จะคล้ายกับคณะกรรมการวิสามัญของประเทศไทย ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาบางอย่าง เป็นการพิจารณาแก้ไขเฉพาะกรณีหรือเป็นรายไป ซึ่งคณะกรรมการชั่วคราวของสภาองเกรส เช่น คณะกรรมการจัดสรรงบประมาณ ดังนั้น โครงสร้างของคณะกรรมการในสภาองเกรสจึงประกอบไปด้วยคณะกรรมการประจำ และคณะกรรมการชั่วคราว ระบบนี้ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการในกระบวนการนิติบัญญัติ เพราะการมีคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ทำให้ร่างพระราชบัญญัติจำนวนมากได้รับการพิจารณาอย่างกว้างขวาง รอบคอบทั่วถึง กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการของสภาองเกรสจึงประกอบด้วยคณะกรรมการสามัญ คณะกรรมการวิสามัญ คณะกรรมการร่วม และคณะกรรมการเต็มสภา

ในส่วนของคณะกรรมการสามัญ เป็นคณะกรรมการที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะว่าร่างพระราชบัญญัติทุกฉบับจะต้องได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสามัญก่อนที่จะผ่านการพิจารณาของรัฐสภา ซึ่งอำนาจหน้าที่ ขอบเขตการทำงานก็จะขึ้นอยู่กับระเบียบข้อบังคับการประชุมสภา ซึ่งรัฐสภาของสหรัฐอเมริกาเป็นสภาที่ใช้ประโยชน์จากคณะกรรมการสามัญมากที่สุดในโลก

สรุป จากการทบทวนเอกสารผลการศึกษที่เกี่ยวข้อ พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของการให้บริการด้านวิชาการเกิดจากการขาดแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและสมบูรณ์ บุคลากรขาดความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะจัดทำเป็นเอกสารวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งขาดความรู้ในการจัดทำเอกสารวิชาการ ซึ่งข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงและการเพิ่มประสิทธิภาพด้านวิชาการ คือ การจัดทำข้อมูลที่เป็นเฉพาะ มีการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารวิชาการ การอบรม การมอบหมายงาน การมีพี่เลี้ยงในการจัดทำเอกสารวิชาการ การทำงานเป็นทีม การมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ มีการจัดการความรู้ในองค์กร นอกจากนี้ยังเห็นควรให้มีการแลกเปลี่ยน เผยแพร่และถ่ายทอดวิธีการจัดทำเอกสารวิชาการ เพื่อให้มีการพัฒนา ในส่วนของการศึกษาระบบคณะกรรมการธิการไทยกับต่างประเทศ พบว่า การที่คณะกรรมการธิการจะมีอำนาจหน้าที่มากน้อยประการใดจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับระบบเสียงข้างมาก กล่าวคือ ระบบการเมืองที่ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็งกว่าฝ่ายนิติบัญญัติ โดยสามารถควบคุมเสียงในสภาได้ก็จะทำให้รัฐสภาและคณะกรรมการธิการมีบทบาทที่จำกัดด้วย การศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในเชิงโครงสร้าง ดังนั้น ในการพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการแก่คณะกรรมการธิการ ย่อมมีเงื่อนไขหรือสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อกับระบบคณะกรรมการธิการด้วย ซึ่งหากจะพัฒนาระบบการให้บริการ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาระบบกรรมการธิการในภาพรวมด้วย ในกรณีของประเทศไทยก็จะแตกต่างไปจากระบบการเมืองของสหรัฐอเมริกาที่มีระบบการตรวจสอบการถ่วงดุลที่เข้มแข็ง ระหว่างฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ ทำให้คณะกรรมการธิการของสหรัฐอเมริกามีบทบาทในการเสนอพิจารณาร่างกฎหมาย และทำให้ร่างกฎหมายของฝ่ายบริหารตกไปในขั้นตอนของคณะกรรมการได้ ในขณะที่อังกฤษ สมาชิกรัฐสภาสามารถแก้ไขร่างกฎหมายที่รัฐบาลเสนอได้ แต่จะไม่ทำให้ร่างกฎหมายนั้นตกไปทั้งหมด ในกรณีของประเทศไทย ระบบกรรมการธิการได้รับการพัฒนาตามลำดับ ทั้งในเชิงโครงสร้างและอำนาจ ซึ่งจำนวนคณะกรรมการธิการสามัญของประเทศไทยจะมีจำนวนมากกว่าประเทศอื่น ๆ ที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ และมีอำนาจหน้าที่ที่กว้างขวางขึ้น ในการกระทำกิจการ การสอบสวนเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาแล้วรายงานต่อสภา ทั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ยกตัวอย่างของสภาประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับระบบคณะกรรมการธิการค่อนข้างสูง ประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการธิการ นอกจากจะมีระบบที่เอื้ออำนวยแล้ว การกำหนดให้นักวิจัยอยู่ในทุกคณะกรรมการ ทำให้ยิ่งเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งนักวิจัยจะเป็นนักวิชาการที่สามารถวิเคราะห์ กลั่นกรองข้อมูล ซึ่งในส่วนนี้ยังไม่มีกำหนดสัดส่วนที่ชัดเจนในระบบคณะกรรมการธิการของไทย

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ในการดำเนินการศึกษาการจัดทำเอกสารวิชาการ เรื่อง “การพัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษา (Methodology) เป็นกระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสารและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบและขอบเขตของระเบียบหรือกระบวนการวิธีการศึกษาดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการศึกษา โดยสรุปดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการ

3.1.1 วิธีการสำรวจเอกสาร (Document Research) จากบันทึกการประชุมของ คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation Research) ในฐานะที่ผู้จัดทำเอกสาร วิชาการปฏิบัติหน้าที่นิติกร และให้บริการด้านวิชาการ การสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

3.1.3 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพื่อสอบถามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาของคำถามที่เกี่ยวข้องในประเด็นความพึงพอใจ ต่อการให้บริการด้านวิชาการ ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ความพึงพอใจต่อการให้บริการในภาพรวม และข้อเสนอแนะต่อการให้บริการ

3.2 วิธีการเก็บข้อมูล

3.2.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

(ก) วิธีการสำรวจเอกสาร (Document Research) จากบันทึกการประชุมของ คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation Research) พิจารณาเปรียบเทียบการให้บริการทางวิชาการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (เนื่องจากอยู่ในช่วง ยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ฉบับเดิม ปี 2561 – 2564) เปรียบเทียบการให้บริการ ทางวิชาการปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (อยู่ในช่วงการใช้แผนยุทธศาสตร์ฉบับใหม่)

(ข) การสัมภาษณ์คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากเป็นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องที่ศึกษาโดยตรง จำนวน 3 คน

(1) นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 3 จังหวัดเพชรบูรณ์ พรรคพลังประชารัฐ ตำแหน่ง รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

(2) นายณัฐวุฒิ บัวประทุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ตำแหน่ง รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

(3) นางบุญรีน ศรีธเรศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดกาฬสินธุ์ พรรคเพื่อไทย ตำแหน่ง ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

3.2.3 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

เดือนมีนาคม – พฤษภาคม 2563

มีนาคม 2563 ระยะเวลาวางแผน โดยการใช้การบริหารเชิงกลยุทธ์ การวิเคราะห์ SWOT และ 4M

ศึกษา ค้นคว้าจากการสำรวจเอกสาร (Document Research) จากบันทึกการประชุมของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation Research) ในอดีต (อาศัยการเก็บข้อมูลก่อนช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายการเว้นระยะห่างทางสังคม และให้ทำงานที่บ้าน)

- การประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า
- การวิเคราะห์จุดอ่อน – จุดแข็ง ปัญหา – อุปสรรคเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการ
- ประเมินปัจจัยสู่ความสำเร็จ ทั้งผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการให้บริการ

ด้านวิชาการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เมษายน 2563 ระยะเวลาปฏิบัติ

- วิเคราะห์ สังเคราะห์จัดทำรายละเอียดกระบวนการ/ขั้นตอนการจัดทำเอกสารวิชาการ พัฒนาเครื่องมือการให้บริการ สังเคราะห์เนื้อหา การถอดบทเรียนระหว่างการทำงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2563

พฤษภาคม 2563 เป็นต้นไป ระยะพัฒนาและระยะประเมินผล

- ประเมินผลการศึกษา
- นำผลการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้จัดทำเอกสารวิชาการส่วนบุคคล กำหนดกรอบการเขียนเอกสารวิชาการ เรื่อง “การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ” โดยระเบียบวิธีการศึกษาดังกล่าวดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการ การจัดการความรู้ หลักการเขียนงานเชิงวิชาการ ภายใต้แนวคิด CIPP Model ซึ่งจะนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินผลมาเขียนเป็นเอกสารรายงานเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

3.3.1 การถอดบทเรียนด้วย CIPP Model เริ่มต้นทบทวนจากผลที่เกิดขึ้นจากการให้บริการทางวิชาการในคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ จำแนกผลเป็น 3 ระดับ คือ 1) ผลผลิต (Output) ที่วัดตามตัวชี้วัดของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2) ผลลัพธ์ (Outcome) ที่บ่งบอกการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งในด้านระบบโครงสร้าง ศักยภาพ วิถีคิด ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ฯลฯ และ 3) ผลกระทบ (Impact) ซึ่งเกิดขึ้นแล้วหรือมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นในระยะยาวทั้งผลกระทบที่คาดหวังและไม่คาดหวัง

3.3.2 เมื่อจำแนกผลที่เกิดขึ้นแล้ว จึงพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นมีเหตุมาจากการดำเนินงานหรือกระบวนการใดของการให้บริการงานด้านวิชาการแก่คณะกรรมการ (Process) และพิจารณาต่อว่าปัจจัยนำเข้า (Input) ตามหลักการ 4M หรือ คน (Man) เงิน (Money) สิ่งของ (Material) การจัดการ (Management) ส่งผลอย่างไรต่อการดำเนินงาน เมื่อวิเคราะห์ตามกรอบ CIPP Model แล้วจึงนำ SWOT Analysis มาพิจารณา โดยพิจารณาจุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่อยู่ในการควบคุมของการทำงาน และพิจารณาโอกาส (O) และความเสี่ยง (T) ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อผลที่เกิดขึ้น

3.3.3 สรุปผลศึกษาตามวัตถุประสงค์ในบทที่ 4 และอภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในบทที่ 5

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร” ได้ทำการศึกษาจากเอกสารสรุปผลการประชุมในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เดือนตุลาคม 2562 – มีนาคม 2563) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ คณะกรรมการ โดยได้นำกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ในบทที่ 2 มาเป็นกรอบการวิเคราะห์ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ความรู้เกี่ยวกับคณะกรรมการ แผนปฏิบัติการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563 – 2565 และแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ และนำผลการศึกษามาถอดบทเรียนด้วย CIPP Model โดยวิเคราะห์จากบริบท ปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งมีผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ตามลำดับ ดังนี้

4.1 การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อน – หลังการศึกษา

4.2 แนวทางปฏิบัติในการให้บริการด้านวิชาการที่เป็นเลิศแก่คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะกรรมการอื่น ๆ ในสภาผู้แทนราษฎร

4.3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถทำหน้าที่รองรับการทำงานทางด้านการกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และบุคคลในวงงานรัฐสภา

4.1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อน – หลังการศึกษา

การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา จะมีความสอดคล้องความสัมพันธ์กับหน้าที่และความรับผิดชอบของกลุ่มงานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ดังนี้

(1) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการและธุรการทั่วไปของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

(2) ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ และกฎหมาย เพื่อประกอบเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

(3) ติดตาม ศึกษา รวบรวมผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ร่างข้อบังคับการประชุม หรือญัตติต่าง ๆ ที่จะนำสู่สภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในชั้นของคณะกรรมการ สภาผู้แทนราษฎร

(4) ให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการของสภาในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ร่างข้อบังคับการประชุม ญัตติ หรือเรื่องที่คณะกรรมการดำเนินการศึกษา หรือสอบสวนในเรื่องต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

(5) จัดทำหนังสือนัดประชุม เชิญผู้เกี่ยวข้องหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงและมีหนังสือเรียก บุคคลหรือหน่วยงานให้จัดส่งเอกสาร ข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณา

(6) จัดทำบันทึกการประชุมและยืนยันมติที่ประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการไปยังบุคคล ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(7) ติดต่อประสานกับคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ รวมทั้งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน องค์กรเอกชน และประชาชน เพื่อเข้าร่วมประชุมและชี้แจงกับคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

(8) ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ และร่างข้อบังคับการประชุมตามที่คณะกรรมการแก้ไขหรือมอบหมาย

(9) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะในการจัดทำรายงานการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติไปประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ร่างข้อบังคับการประชุม และรายงานของคณะกรรมการในการพิจารณาญัตติ หรือเรื่องที่คณะกรรมการดำเนินการศึกษาหรือสอบสวน เพื่อนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา

(10) ศึกษา รวบรวม และประมวลเหตุผลประกอบมติคณะกรรมการเพื่อเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการชี้แจงต่อสภาผู้แทนราษฎร

(11) ศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ จัดให้มีการวิจัย เพื่อจัดทำแผนและโครงการในการจัดสัมมนา และจัดนิทรรศการของคณะกรรมการ รวมทั้งการเดินทางไปศึกษาดูงาน ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ตลอดจนการสรุปผลการสัมมนา ผลการจัดนิทรรศการ และการจัดทำรายงานการศึกษาดูงาน

(12) รวบรวมข้อมูลและกิจกรรมของคณะกรรมการวิชาการเพื่อจัดทำและเผยแพร่ผลงานของคณะกรรมการวิชาการ

(13) ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ในการสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น กลุ่มงานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร ต้องมีการบูรณาการทำงานระหว่างภารกิจของตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งสายงานวิชาการ และสายงานทั่วไป ซึ่งการให้บริการด้านวิชาการไม่ใช่เฉพาะตำแหน่งนิติกร และวิทยากร หรือการทำงานแบบ Silo หรือต่างคนต่างทำตามตำแหน่งของตนเองเท่านั้น แต่การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบจากส่วนงานต่าง ๆ โดยการประเมินด้วยหลัก SWOT Analysis ประกอบด้วย

- จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง จุดเด่น ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร
- จุดอ่อน (Weaknesses) หมายถึง จุดด้อย ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร
- โอกาส (Opportunity) หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่เอื้อประโยชน์ หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร
- อุปสรรค (Threats) หมายถึง ภัยคุกคาม ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรเป็นข้อจำกัด ข้อขัดขวาง

จุดแข็ง (Strengths)

1. กลุ่มงานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ได้รับการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระบบที่ทันสมัย ซึ่งสามารถทำให้การปฏิบัติหน้าที่รวดเร็วมากขึ้น และสามารถจัดเก็บข้อมูลในระบบฐานข้อมูลได้มีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารสำนักงานให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรและความก้าวหน้าในสายอาชีพ

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. บุคลากรมีความรู้ความสามารถตามตำแหน่ง แต่ยังขาดทักษะ ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการทำงานวิชาการ รวมทั้งตอบข้อซักถามและการแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม
2. บุคลากรบางคนยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถสนับสนุนงานด้านวิชาการที่ต้องมีการทำต่อเนื่อง

โอกาส (Opportunity)

1. ประธานคณะกรรมการสิทธิการ และประธานคณะกรรมการสามารถดำเนินการประชุม ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ มีความแม่นยำในเนื้อหา ประเด็นการพิจารณา
2. การได้รับความร่วมมือจากองค์กรเครือข่าย ทั้งจากส่วนราชการ หน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ตลอดจนการเชิญผู้แทนหน่วยงานมาชี้แจง หรือการขอเอกสารประกอบการพิจารณา รวมทั้งการศึกษาดูงานในพื้นที่
3. การสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ โดยการอบรม สัมมนา การศึกษา ดูงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม
4. การได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพจากสำนักงาน

อุปสรรค (Threats)

กลุ่มเป้าหมายภายนอกที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการมากขึ้น เช่น กลุ่มเป้าหมาย ที่เพิ่มขึ้น ตามภารกิจได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งข้อมูลแหล่งความรู้เกี่ยวกับ ทั้งสองกลุ่มนั้นยังไม่มีรวบรวมข้อมูลในเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นระบบ

4.2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติในการให้บริการด้านวิชาการที่เป็นเลิศ แก่คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะกรรมการอื่น ๆ ในสภาผู้แทนราษฎร

จากข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ข้อ 90 ที่ให้สภาตั้งคณะกรรมการ สามีขึ้นสามสิบห้าคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการมีจำนวนสิบห้าคน โดยให้มีหน้าที่ และอำนาจ ตาม (๕) คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และ ผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาขอเสนอข้อเท็จจริง หรือ ศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลาย ทางเพศ รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ และประชาคมนานาชาติเกี่ยวกับ แนวทางความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ดังนั้น การพิจารณาสนับสนุนงานด้านวิชาการจากกรอบหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามข้อบังคับ การประชุม ในการดำเนินงานของคณะกรรมการ จะกระทำผ่านฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ เป็นสำคัญ ในฐานะฝ่ายเลขานุการที่เป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานในกิจการด้านต่าง ๆ ให้แก่ คณะกรรมการ ฝ่ายเลขานุการจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการให้ประสบ ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งนี้ จากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้างต้นมีความกว้างขวางมาก

เกี่ยวข้องกับส่วนราชการหลายหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ บุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน และมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเป็นจำนวนมาก จากการศึกษา พบว่า บทบาทของการทำหน้าที่เป็น ฝ่ายเลขานุการที่ต้องดำเนินการภายใต้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนด ในข้อบังคับการประชุม ซึ่งในการศึกษาผู้ศึกษาได้สกัดหน้าที่เพื่อความเข้าใจง่ายต่อการทำงานของ คณะกรรมาธิการ ประกอบด้วย 2 บทบาท คือ

1. การสนับสนุนงานด้านวิชาการและบทบาทในการสนับสนุนอำนาจการ ซึ่งบทบาท ในการสนับสนุนงานด้านวิชาการแก่คณะกรรมาธิการในฐานะฝ่ายเลขานุการ ได้แก่ การจัดทำรายงาน การประชุม ระเบียบวาระการประชุม การสรุปผลการประชุม การรวบรวมเอกสารวิชาการประกอบการประชุม ตลอดจนการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

2. บทบาทในการสนับสนุนงานด้านวิชาการสำหรับกิจกรรมการจัดสัมมนา การปฏิบัติงาน ด้านวิชาการสนับสนุนการจัดสัมมนาแก่คณะกรรมาธิการ กิจกรรมการจัดทำเอกสารวิชาการ ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสืบค้น จัดทำเอกสารวิชาการเพื่อนำเสนอ ในคณะกรรมการตามที่ได้รับมอบหมาย การรวบรวมเอกสารหรือผลการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ ดังปรากฏตามตารางที่ 1 ประเด็นการประชุมคณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร

ตารางที่ 1 ประเด็นการประชุมคณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร

<p>บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>ประเด็นที่พิจารณา</p>
<p>1. การประชุมครั้งที่ 3 วันพุธที่ 2 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>1. พิจารณาแนวทางการดำเนินงานของ คณะกรรมาธิการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาการจัด กิจกรรมในรูปแบบการเดินทางไปศึกษาดูงาน และการจัดสัมมนา</p>

<p>บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>ประเด็นที่พิจารณา</p>
	<p>2. พิจารณารายชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็น อนุกรรมการเพิ่มเติม</p> <p>2.1 คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา ด้านเด็ก เยาวชน สตรี และผู้มีความ หลากหลายทางเพศ</p> <p>2.2 คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา ด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>3. พิจารณาแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติงานให้แก่ คณะกรรมการ</p> <p>4. พิจารณารายงานผลการเดินทางไปศึกษาดูงาน ระหว่างวันที่ 25 - 26 กันยายน 2562 ณ จังหวัดตาก</p>
<p>2. การประชุมครั้งที่ 4 วันพุธที่ 16 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณาปัญหาการไม่มีไฟฟ้าสายหลักใช้ ทั้งในพื้นที่สาธารณสุข โรงเรียน และในหมู่บ้าน แม่กลองน้อย แม่กลองใหญ่ อำเภ่อุ้มผาง จังหวัดตาก</p>
<p>3. การประชุมครั้งที่ 5 วันพุธที่ 30 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>1. พิจารณาเรื่องร้องเรียนจากมูลนิธิเครือข่าย เพื่อนกะเทยเพื่อสิทธิมนุษยชน</p> <p>2. พิจารณาเรื่องร้องเรียนจากสภาชนเผ่า พื้นเมืองแห่งประเทศไทย</p> <p>3. พิจารณาเรื่องร้องเรียนจากเครือข่ายพนักงาน บริการประเทศไทย มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์</p>
<p>4. การประชุมครั้งที่ 6 วันพุธที่ 6 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณาศึกษาปัญหาการบังคับใช้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี พ.ศ. 2539</p>

<p>บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>ประเด็นที่พิจารณา</p>
<p>5. การประชุมครั้งที่ 7 วันพุธที่ 13 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณาศึกษาข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาให้กับพนักงานบริการจากเครือข่าย พนักงานบริการประเทศไทย มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ ประธานมูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ เข้าร่วมประชุม</p>
<p>6. การประชุมครั้งที่ 8 วันพุธที่ 20 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณาศึกษาข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาให้กับพนักงานบริการจากเครือข่าย พนักงานบริการประเทศไทย มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ โดยเชิญ ผู้แทนจากกระทรวงแรงงาน และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ต่อคณะกรรมการในการพิจารณา แก้ไขปัญหาให้กับพนักงาน เข้าร่วมประชุม</p>
<p>7. การประชุมครั้งที่ 9 วันพุธที่ 27 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณาศึกษาข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาให้กับพนักงานบริการจากเครือข่าย พนักงานบริการประเทศไทย มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ โดยเชิญ อธิบดีกรมการปกครอง และอธิบดี กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เข้าร่วมประชุม</p>
<p>8. การประชุมครั้งที่ 10 วันพุธที่ 4 ธันวาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณากำหนดแผนการดำเนินงาน ของคณะกรรมการในปี พ.ศ. 2563</p>
<p>9. การประชุมครั้งที่ 11 วันพุธที่ 11 ธันวาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>1. พิจารณากำหนดแผนการดำเนินงาน ของคณะกรรมการในปี พ.ศ. 2563 2. พิจารณาความคืบหน้าผลการดำเนินงาน ของคณะอนุกรรมการต่าง ๆ</p>

<p>บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>ประเด็นที่พิจารณา</p>
<p>10. การประชุมครั้งที่ 12 วันพุธที่ 18 ธันวาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณาศึกษาข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาให้กับพนักงานบริการจากเครือข่าย พนักงานบริการประเทศไทย มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ โดยเชิญ อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว เข้าร่วมประชุม</p>
<p>11. การประชุมครั้งที่ 13 วันพุธที่ 25 ธันวาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณาเรื่องร้องเรียนจากภาคประชาชน เรื่อง เสนอข้อเรียกร้องเครือข่ายผู้หญิงนักปกป้อง สิทธิมนุษยชนให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ</p>
<p>12. การประชุมครั้งที่ 14 วันพุธที่ 14 มกราคม 2563 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>1. พิจารณาศึกษาข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาให้กับพนักงานบริการ จากเครือข่ายพนักงานบริการประเทศไทย มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ 2. พิจารณาเรื่องร้องเรียนจากภาคประชาชน โดยเชิญ ผู้แทนจากมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล และมูลนิธิผู้หญิง เข้าร่วมประชุม</p>
<p>13. การประชุมครั้งที่ 15 วันพุธที่ 22 มกราคม 2563 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>1. พิจารณาสรุปประเด็นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาให้กับพนักงานบริการ จากเครือข่ายพนักงานบริการประเทศไทย มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ 2. พิจารณาสรุปประเด็นเรื่องร้องเรียนจาก ภาคประชาชนหลังจากเชิญผู้แทนมูลนิธิหญิงชาย ก้าวไกลและมูลนิธิผู้หญิงเข้าร่วมประชุม เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562”</p>

<p>บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>ประเด็นที่พิจารณา</p>
<p>14. การประชุมครั้งที่ 16 วันพุธที่ 29 มกราคม 2563 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณาศึกษาหนังสือข้อร้องเรียนจากมูลนิธิ ผู้หญิง เรื่อง แนวทางการแก้ไขกฎหมาย ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยเชิญ อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว เข้าร่วมประชุม</p>
<p>15. การประชุมครั้งที่ 17 วันพุธที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>1. พิจารณาศึกษาหนังสือข้อร้องเรียนจากมูลนิธิ ผู้หญิง เรื่อง แนวทางการแก้ไขกฎหมาย ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยเชิญอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว เข้าร่วมประชุม</p> <p>2. พิจารณาข้อเสนอของภาคประชาสังคม เพื่อการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5-6 เพื่อคุ้มครองการสมรสในครอบครัว เพศหลากหลาย</p>
<p>16. การประชุมครั้งที่ 18 วันพุธที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>1. พิจารณารายงานการศึกษา เรื่อง แนวทาง การรับรองเพศสภาพของบุคคลข้ามเพศ และการเปลี่ยนคำนำหน้านามในประเทศไทย ของคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา ปัญหาด้านเด็ก เยาวชน สตรี และผู้มีความ หลากหลายทางเพศ โดยเชิญ นายเคท คริ่งพิบูลย์ เข้าร่วมประชุม</p> <p>2. พิจารณารายงานการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ในประเทศไทย ของคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาศึกษาด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ และ กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเชิญ นายสุรพงษ์ กองจันทึก และนายชูพินิจ เกษมณี เข้าร่วมประชุม</p>

<p>บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>ประเด็นที่พิจารณา</p>
<p>17. การประชุมครั้งที่ 19 วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>1. พิจารณาศึกษาข้อเสนอแนะของภาคประชาสังคมด้านนโยบายเพื่อสวัสดิการผ้าอนามัยแก่ผู้หญิง โดยเชิญ นางสาวเกศปริยา แก้วแสนเมือง ผู้เสนอ เข้าร่วมประชุม</p> <p>2. พิจารณาศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย โดยเชิญ เลขาธิการ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เข้าร่วมประชุม</p> <p>3. คณะกรรมการมีมติที่จะจัดเสวนา เรื่อง “แนวทางการรับรองเพศสภาพของบุคคลข้ามเพศ และการเปลี่ยนคำนำหน้านามในประเทศไทย”</p>
<p>18. การประชุมครั้งที่ 20 วันพุธที่ 4 มีนาคม 2563 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา</p>	<p>พิจารณาศึกษาแนวทางการคุ้มครองดูแลเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน โดยเชิญอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน เข้าร่วมประชุม</p>

จากบันทึกการประชุม พบว่า แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการให้บริการด้านวิชาการแก่คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ควรพิจารณาจากภารกิจหลักที่สำคัญ 4 ด้าน คือ (1) ด้านการประชุม (2) ด้านการจัดสัมมนา (3) ด้านการจัดทำเอกสารวิชาการ (4) ด้านการศึกษาดูงานในพื้นที่ ซึ่งในการจัดทำเอกสารวิชาการครั้งนี้ จะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการให้บริการในงานวิชาการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการประชุม การจัดเตรียมเอกสารวิชาการประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ และการจัดสัมมนาเพื่อนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้องไปประกอบการศึกษาของคณะกรรมการ

(1) การบริการวิชาการในรูปแบบงานด้านการประชุม

การประชุมเป็นภารกิจหลักที่คณะกรรมการดำเนินการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวันพุธ เพื่อแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริงด้วยการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถามหรือถกแถลง ภารกิจด้านการประชุมของคณะกรรมการจึงเป็นภารกิจที่สำคัญในการเข้าไปติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม กำกับการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร โดยคณะกรรมการจะกำหนดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษา สอบสวนเรื่องใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่ โดยจะเป็นเรื่องที่ส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐบริหารหรือ ดำเนินการใด ๆ และการดำเนินงานนั้นส่งผลกระทบต่อทางสังคมสาธารณะ การพิจารณาที่มาของการประชุม มาจากการร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชนหรือมาจากคณะกรรมการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาศึกษา ซึ่งการประชุมแต่ละครั้งจะเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเรื่องนั้น มาชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงให้ข้อมูลข้อเท็จจริงต่อที่ประชุม โดยที่ประชุมจะร่วมกันพิจารณา เพื่อหาข้อเท็จจริงหรือแนวทางป้องกันแก้ไขหรือบางกรณี เป็นการให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำ ให้หน่วยงานภาครัฐนำไปพิจารณาหรือดำเนินการใด ซึ่งที่ผ่านมาปัญหาหลายเรื่องสามารถหาข้อยุติ ได้จากการประชุม ข้อสรุปหรือมติความเห็นของคณะกรรมการจะส่งไปยังหน่วยงานราชการ หน่วยงาน ของรัฐนำไปพิจารณาดำเนินการต่อไป ซึ่งการประชุมคณะกรรมการในแต่ละครั้งจะบรรลุวัตถุประสงค์ มากน้อยเพียงใดนั้น ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการที่รับผิดชอบจัดประชุมจะอำนวยความสะดวก ประชุม ระหว่างการประชุม และหลังการประชุม ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงานก่อนการประชุม

- การออกหนังสือนัดประชุมคณะกรรมการ
- การส่งหนังสือเชิญผู้ชี้แจงหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- การส่งข้อความ SMS ยืนยันการประชุม
- การเบิกเบี้ยประชุม และการสั่งอาหาร
- การจัดเตรียมห้องประชุมและอุปกรณ์การประชุม
- การจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ
- การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานผู้ชี้แจงอื่น ๆ
- การจัดทำขั้นตอนการประชุม

ในขั้นตอนก่อนการประชุม มีกระบวนการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การเชิญผู้ชี้แจง ต่อที่ประชุมคณะกรรมการ การเชิญผู้ชี้แจงเข้าร่วมให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ เป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการในการเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น ในกิจการที่คณะกรรมการกระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งในกรณีที่เป็นการเรียกข้าราชการ พนักงาน หรือ ลูกจ้าง

ของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือส่วนราชการท้องถิ่น ประธานคณะกรรมการธิการ ต้องแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลหรือเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการธิการ ซึ่งมีพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. 2554 และระเบียบรัฐสภาที่เกี่ยวข้องรองรับการดำเนินการดังกล่าว การดำเนินงานตามขั้นตอนก่อนการประชุมควรให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. นิติกร/วิทยากรทำความเข้าใจในขอบเขตเนื้อหาของเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการธิการ เพื่อให้ทราบบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ในกรณีมีข้อสงสัยควรตรวจสอบความชัดเจนจากผู้ที่เกี่ยวข้องเรื่องเข้าสู่การพิจารณา

2. การกำหนดเนื้อหาที่ต้องชัดเจนครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ที่คณะกรรมการธิการประสงค์จะทราบ ในกรณีที่เป็นกรณีการเชิญผู้ชี้แจงตามพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. 2554 นิติกร/วิทยากรต้องศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติและสรุปออกหนังสือหรือคำสั่งเรียกให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบรัฐสภาที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากจะมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการตามกฎหมายดังกล่าว

3. การตรวจสอบขอบเขตเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาว่ามีความเกี่ยวข้องกับบุคคล หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือส่วนราชการท้องถิ่นใด เนื่องจากเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาบางเรื่องมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน การขาดหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งย่อมทำให้ขาดข้อมูลหรือข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ

4. การมีหนังสือแจ้งให้คณะรัฐมนตรีซึ่งกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบ และมีคำสั่งให้บุคคลนั้นมาชี้แจงต่อคณะกรรมการ ใช้นั้น นิติกร/วิทยากรต้องมีความรู้เรื่องการสังกัดหน่วยงานในแต่ละกระทรวงและควรตรวจสอบความถูกต้องในส่วนนี้เป็นพิเศษ เนื่องจากบางหน่วยงานอาจไม่สังกัดรัฐมนตรีบางท่านตามความเข้าใจโดยทั่วไป เช่น อาจมีความเข้าใจว่าผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณสังกัดกระทรวงการคลัง ทั้ง ๆ ที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งในทางปฏิบัตินายกรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีท่านใดท่านหนึ่งกำกับดูแลจึงต้องมีหนังสือแจ้งไปยังรองนายกรัฐมนตรีท่านนั้น เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินงานระหว่างการประชุม

- การตรวจสอบองค์ประชุม
- การจัดเตรียมรายชื่อผู้ชี้แจงให้ประธานคณะกรรมการธิการ
- การจดประเด็นการพิจารณาและติดตามมติที่ประชุม

- การแสดงความคิดเห็นหรือตอบข้อซักถามในที่ประชุม
- การอำนวยความสะดวกในเรื่องอื่น ๆ

ขั้นตอนการดำเนินงานหลังการประชุม

- จัดทำบันทึกการประชุม
- การติดตามผลการดำเนินงานตามมติที่ประชุม
- การประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับขั้นตอนที่สำคัญ คือ การสรุปผลการประชุม การจัดทำผลสรุปการประชุม คณะกรรมการ เป็นการสรุปการพิจารณาเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการในแต่ละครั้ง เพื่อเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่การดำเนินงานของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ โดยเฉพาะในเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ การสรุปผลการประชุมและมีการเผยแพร่ทางช่องทางต่าง ๆ เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งที่นิติกร และวิทยาการต้องดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

1. นิติกร/วิทยาการผู้สรุปผลการประชุมต้องศึกษาทำความเข้าใจเรื่องที่จะเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการก่อนการประชุมของคณะกรรมการ และต้องติดตามศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเข้าสู่การพิจารณาโดยละเอียด
2. นิติกร/วิทยาการต้องติดตามกำหนดประเด็นสำคัญของเรื่องที่จะเข้าสู่การพิจารณา โดยให้ความสำคัญกับประเด็นการพิจารณา เพื่อใช้ในการสรุปผลภาพรวม ซึ่งรายงานการประชุมของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ จะมีความกระชับ มุ่งประเด็นสำคัญและมติที่มอบหมาย กรณีที่มีความสงสัยข้อมูลของฝ่ายเลขานุการในประเด็นต่าง ๆ ต้องมีการสอบถามเพิ่มเติม และตรวจสอบความถูกต้อง
3. หากประเด็นเรื่องที่พิจารณามีความซับซ้อนในหลายประเด็น นิติกร/วิทยาการต้องร่วมกันติดตามและกำหนดประเด็นสำคัญที่ควรปรากฏในสรุปผลการประชุม และมีความชัดเจนของมติ กรณีที่มีคำศัพท์ทางเทคนิคต้องมีการอธิบายควบคู่กัน

(2) การบริการวิชาการในรูปแบบการจัดสัมมนา

การสัมมนาเป็นบทบาทภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่งของคณะกรรมการ ที่ต้องการระดมสมอง แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นประสบการณ์ ตลอดจนข้อเสนอแนะหรือประเด็นหัวข้อที่คณะกรรมการศึกษาต้องการพิจารณาศึกษา ซึ่งผลจากการสัมมนาจะเป็นข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงวิชาการสำหรับประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ หรือใช้เป็นข้อมูลที่จะเสนอไปฝ่ายบริหารเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศต่อไป

จากตารางข้างต้น จะพบว่า ในการดำเนินงานขับเคลื่อนของคณะกรรมการฯ ที่อยู่ในรูปแบบการจัดเสวนา สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การจัดเสวนาเรื่อง “แนวทางการรับรองเพศสภาพของบุคคลข้ามเพศ และการเปลี่ยนคำนำหน้านามในประเทศไทย” ซึ่งในการพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการในรูปแบบของการจัดสัมมนาวิชาการ ผู้จัดทำเอกสารส่วนบุคคลได้พิจารณากระบวนการต่าง ๆ ที่สำคัญจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และสรุปเป็นประเด็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์นั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนและสถานะของการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ในบางครั้งคณะกรรมการฯ อาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการเป็นผู้ศึกษา หาข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ เช่น แนวทางการรับรองเพศสภาพของบุคคลข้ามเพศ และการเปลี่ยนคำนำหน้านามในประเทศไทย ดังนั้น ผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องติดตามการประชุมด้วยตนเอง การรวบรวมข้อเสนอ และทำความเข้าใจกับเป้าหมายของการสัมมนา บริบททางสังคม ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในส่วนการเสนอวัตถุประสงค์ให้มีความกระชับชัดเจน และสามารถนำผลที่เกิดจากการประชุมไปใช้ได้

2. การกำหนดวิธีการดำเนินการ และกลุ่มเป้าหมาย

การกำหนดวิธีการดำเนินการมีความสำคัญต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการสัมมนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพราะจะทำให้กระบวนการระดมความคิดเห็นเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ในขั้นตอนนี้ ต้องมีการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเพื่อนำมาร่างวาระการสัมมนา การเตรียมรายชื่อผู้เกี่ยวข้อง การติดต่อประสานงาน การร่างหนังสือเชิญเพื่ออธิบายหลักการและวัตถุประสงค์ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงจะสามารถร่วมสัมมนาเพื่อเสนอแนะแนวทางและข้อคิดเห็น การกำหนดวิธีการดำเนินงาน อาจเป็นรูปแบบการอภิปราย เสวนา บางครั้งอาจจำเป็นต้องมีการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมข้อเสนอ ส่วนการกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายควรจะเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ เช่น หากจะศึกษาแนวทางการคุ้มครองดูแลสวัสดิการเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมทุกด้าน ก็ต้องมีการเชิญอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน เครือข่ายภาคนโยบาย เครือข่ายนักวิชาการ เครือข่ายผู้ปฏิบัติงานด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัว ในองค์กรพัฒนาเอกชน เครือข่ายภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมสัมมนา เป็นต้น

3. การกำหนดรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม

ดังที่ได้กล่าวในตอนต้นว่าการระดมความคิดเห็นจากบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกระทำได้หลายวิธีการ อาจเป็นการเชิญมาให้ข้อมูล การสอบถามเป็นลายลักษณ์อักษร ในส่วนของการจัดสัมมนาวิชาการ เทคนิคที่คณะกรรมการฯ นำมาใช้ คือ ประชุมกลุ่มย่อย เช่น หากต้องการพัฒนาระบบสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย การรวบรวมความคิดเห็นทั้งหมด และนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อยในเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้ได้

ข้อมูลที่ครบถ้วน หลากหลาย สิ่งสำคัญคือ อย่าทำแบบผ่าน ๆ หรือเพียงให้มีกระบวนการกลุ่มย่อยเท่านั้น แต่ต้องกำหนดประเด็นปัญหา สภาพการณ์ และวิธีทางออก หรือผลที่ต้องการได้จากการจัดสัมมนาในแต่ละครั้ง

การกำหนดรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม การกำหนดและควบคุมเวลาการประชุมแต่ละช่วงก็มีความสำคัญ จะต้องใช้ทั้งประสบการณ์และความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมดำเนินการ เพื่อประสานงาน และสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อให้ผลจากการสัมมนาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การติดต่อประสานงานหลายฝ่าย และร่วมเสนอแนะเนื้อหาการประชุมที่จะเกิดขึ้นผ่านการจดประเด็นคำถาม สรุปสาระสำคัญ และถ่ายทอดข้อมูลระหว่างกลุ่ม รวมทั้งตอบคำถามในบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการธิการ

4. การจัดทำรายงานผลการสัมมนา

เมื่อการสัมมนาเสร็จสิ้น การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการแยกประเด็นผลการอภิปรายตามหัวข้อเรื่อง และนำมาเรียบเรียงเป็นข้อมูลที่มีความกระชับ ถูกต้อง และครบถ้วนทุกประเด็น เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการ เช่น การจัดสัมมนาเรื่องระบบสวัสดิการรัฐ ก็ต้องมีข้อเสนอจากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระบบสวัสดิการ เรื่อง ฐานการคุ้มครองทางสังคมฐานการคุ้มครองทางสังคมเป็นพื้นฐานการคุ้มครองทางสังคม การวิเคราะห์ศึกษานโยบายด้วยการเปรียบเทียบสิ่งที่มีในประเทศกับสิ่งที่ตรงตามหลักการหรือข้อเสนอแนะตามหลักสากล จัดลำดับความสำคัญทางเลือกเชิงนโยบายด้วยกระบวนการปรึกษาหารือทางสังคม พิจารณาปัญหาในทางปฏิบัติในการแบ่งข้อเสนอแนะสามารถแบ่งออกเป็น ข้อเสนอแนะเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สร้างข้อสรุปที่นำไปสู่การปฏิบัติ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบาย เป็นต้น

การเขียนรายงานการจัดสัมมนา ควรเป็นไปตามหลักการเขียนราชการเชิงวิชาการ เนื่องจากการจัดทำรายงานผลการพิจารณาปัญหาที่ได้ศึกษานั้น เป็นปัจจัยต่อความสำเร็จของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่จะมุ่งหวังให้รองรับพันธกิจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนับสนุนพันธกิจของสำนักงานทั้งการสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติ การตรากฎหมายของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร สนับสนุนการดำเนินงานด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(3) การบริการวิชาการโดยจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ

การจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ เป็นงานวิชาการที่กลุ่มงานประจำคณะกรรมการธิการสามัญของแต่ละสำนักคณะกรรมการธิการจัดทำขึ้น เพื่อประกอบ

การพิจารณาของคณะกรรมการตามองค์ความรู้ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ แต่ละคณะ เนื่องจากในคณะกรรมการสามัญแต่ละคณะย่อมมีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ที่เคยเข้าสู่การพิจารณาหรือจะเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสามัญ เอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการจึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นหรือข้อมูลเชิงลึก โดยเฉพาะการวิเคราะห์ หรือให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ซึ่งมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 นิติกร/วิทยากรร่วมจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องพิจารณาที่เคยเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มงานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และมีการติดตามข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเพื่อรองรับการพิจารณาที่อาจจะเกิดขึ้นอีก

3.2 นิติกร/วิทยากรจัดเตรียมฐานข้อมูลพื้นฐานเพื่อรองรับเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณา โดยการติดตามเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่น่าสนใจ ซึ่งอาจเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ และนำข้อมูลเรียบเรียงเป็นองค์ความรู้

3.3 นิติกร/วิทยากรร่วมกันสร้างเครือข่ายเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลในการนำมาจัดทำเป็นเอกสารประกอบการพิจารณา

3.4 การเรียบเรียงเอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ต้องใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการอ้างอิงที่มาของแหล่งข้อมูล

การจัดทำเอกสารวิชาการมีความยากและซับซ้อน คือ การรวบรวมฐานข้อมูลด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ โดยการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ควรกำหนดให้บุคลากรทั้งตำแหน่งนิติกรและวิทยากรทำงานร่วมกัน เช่น ตำแหน่งนิติกร จำนวน 2 คนและวิทยากร จำนวน 1 คน ร่วมกันหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง que คณะกรรมการกำลังพิจารณา โดยการศึกษารวบรวมกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของคณะกรรมการไว้เพื่อความสะดวกในการสืบค้นและนำมาใช้ปฏิบัติ ทีมงานจัดทำเอกสารวิชาการ โดยการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลสำหรับการเขียนงานวิชาการ โดยทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีมต้องเข้าใจการทำงานของตนเองและคนอื่น โดยมีการวางแผนสร้างวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อมุ่งที่เป้าหมายในการจัดกิจกรรมร่วมกัน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จตามภารกิจ ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดี ต้องมีการกำหนดขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนให้ชัดเจน แต่มุ่งในสิ่งเดียวกัน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการร่วมมือร่วมใจและวัดความสำเร็จของทีมตอบสนองนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อกำหนดหน้าที่และภาระงานของแต่ละคนตามความสามารถ ตำแหน่ง

และประสบการณ์แล้ว ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานควรมองหาจุดเด่นของแต่ละคน ทั้งในเรื่องการทำงาน และทัศนคติต่าง ๆ เพื่อต่อชิ้นส่วนจิ๊กซอว์แต่ละอันให้เข้ากันประสานกันเป็นหนึ่งเดียว และควรมีข้อเสนอแนะในแต่ละการทำงานเพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพ สร้างการมีส่วนร่วมและลดความผิดพลาดในการทำงาน นอกจากนี้ควรเปิดใจต่อกันในการทำงาน ตรงไปตรงมาทั้งในเรื่องของ การงาน และความจริงใจระหว่างกันในทีม หากเห็นพ้องหรือเห็นต่างจุดไหนก็กล้าที่จะพูดออกไปตามตรง โดยไม่ใช้อารมณ์ เมื่อเห็นต่างก็ควรมีเหตุผลสนับสนุนที่ดีให้เกิดการโต้เถียงกันและกันในการทำงาน พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้เพื่อนร่วมทีมได้แก้ไขจุดบกพร่อง ทั้งนี้ หัวหน้าทีมต้องมีการละลายพฤติกรรมของทีม โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีมงานจะเป็นการช่วยลดภาวะความตึงเครียด จากการทำงานได้ด้วย ทั้งนี้ ในการมอบหมายงานนอกจากจะพิจารณาความถนัดของแต่ละบุคคลแล้ว การหมุนเวียนสับเปลี่ยนกันเป็นเจ้าของเรื่องเพื่อให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ดังนั้น การเป็นผู้นำหรือเจ้าของเรื่องที่ศึกษาจำเป็นต้องมีความกล้าตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น รู้หน้าที่ของตนเอง ไม่ต้องรอให้ใครมาบังคับ มีข้อเสนอแนะที่ดีให้กับเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ และขณะเดียวกัน เมื่อผู้อื่นในทีมแสดงภาวะความเป็นผู้นำบ้าง ก็สามารถเป็นผู้ตามที่มีวินัย เปิดกว้าง และยอมรับข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงตนเองได้ ให้บุคลากรในกลุ่มงานสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา

ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำเอกสารการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของคณะกรรมการธิการ จำนวน 4 เรื่อง และกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง จำนวน 1 เรื่อง รวมเป็น 5 เรื่อง ดังนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนของคณะกรรมการธิการ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 129 วรรคสอง : กรณีศึกษาการตั้งคณะอนุกรรมการ โดยมีสาระสำคัญ คือ คณะกรรมการถือเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการทำงานของรัฐสภา เมื่อคณะกรรมการมีจำนวนมากไปส่งผลให้คณะทำงานของคณะกรรมการ คือ คณะอนุกรรมการมีจำนวนมาก ตามมาด้วย การทำงานของคณะอนุกรรมการจะมีบุคคลภายนอกเข้ามาใช้อำนาจของรัฐสภา ผ่านรูปแบบการทำงานของคณะกรรมการ ซึ่งต่างประเทศจำกัดให้มีเท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ ควรมีการจำกัดจำนวนของคณะอนุกรรมการให้มีจำนวนคณะกรรมการชุดละ 1 คณะอนุกรรมการ และเป็นการแต่งตั้งให้ทำงานเฉพาะประเด็นที่มอบหมายจึงจะสอดคล้องรัฐธรรมนูญ มาตรา 129 วรรคสอง

2. การวิเคราะห์พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พ.ศ. 2554 ศึกษากรณีความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีสาระสำคัญ คือ ศึกษาวิเคราะห์การใช้อำนาจเรียกของคณะกรรมการ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และการบังคับใช้พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. 2554 ในปัจจุบัน

3. การอนุวัติการพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 4) เพื่อให้เป็นไปตามสนธิสัญญามาร์ราเคซ โดยมีสาระสำคัญ คือ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ เพื่อให้สอดคล้องและรองรับสนธิสัญญามาร์ราเคซที่กำหนดขอบเขตของสิทธิที่ได้รับอนุญาต โดยให้รวมถึงสิทธิในการจำหน่ายและสิทธิเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อันเนื่องมาจากการบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นให้สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ โดยเฉพาะงานวรรณกรรมหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งเป็นข้อมูลทางศิลปวิทยาการ หรือข่าวสารความรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและศักยภาพของคนพิการ

4. กฎหมายควบคุมการทำสำเนามนุษย์ (Human Cloning) ในประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญ คือ ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายควบคุมการทำสำเนามนุษย์ของประเทศไทยตามที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 และกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อนำหลักเกณฑ์ที่เป็นประโยชน์มาพิจารณาเป็นแนวทางในการประยุกต์และปรับปรุงบทบัญญัติแห่งกฎหมายของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการร่างกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัยฉบับที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติเห็นชอบว่ามีการยกร่างกฎหมายที่เป็นไปตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือไม่ โดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัยต่าง ๆ พร้อมศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาจากต่างประเทศในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย รวมถึงศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการมีร่างพระราชบัญญัติ เพื่อประโยชน์ในการติดตามและผลักดันกฎหมายในอนาคต

4.3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถทำหน้าที่รองรับการทำงานทางด้านกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกรัฐสภาและบุคคลในวงงานรัฐสภา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อสอบถามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องในประเด็นความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านวิชาการ ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมาธิการและคณะอนุกรรมาธิการ

ความพึงพอใจต่อการให้บริการในภาพรวม และข้อเสนอแนะต่อการให้บริการ โดยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ในวันพุธที่ 17 มิถุนายน 2563 ณ ห้องประชุมคณะกรรมการมาธิการหมายเลข 412 ดังนี้

(1) นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 3 จังหวัดเพชรบูรณ์ พรรคพลังประชารัฐ ตำแหน่ง รองประธานคณะกรรมการมาธิการ คนที่หนึ่ง

(2) นายณัฐวุฒิ บัวประทุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ตำแหน่ง รองประธานคณะกรรมการมาธิการ คนที่สาม

(3) นางบุญรี้น ศรีธเรศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดกาฬสินธุ์ พรรคเพื่อไทย ตำแหน่ง ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

จากการวิเคราะห์จากเอกสารและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมข้างต้น สอดคล้องกับ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกในด้านสภาพปัญหาของการให้บริการด้านวิชาการแก่คณะกรรมการมาธิการ ซึ่งแม้ว่าคณะกรรมการมาธิการจะมีความพึงพอใจในภาพรวมของการให้บริการด้านวิชาการในระดับสูง แต่จากผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการมาธิการ พบว่า ประเด็นที่อยากพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการ มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถรองรับการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

(1) ด้านการปฏิบัติงาน เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานบางคน มีองค์ความรู้เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่ ของคณะกรรมการมาธิการไม่ครอบคลุมและเพียงพอ

สาเหตุของปัญหา พบว่า เจ้าหน้าที่บางคนยังมีองค์ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการมาธิการไม่ครอบคลุม และเพียงพอ ตลอดจนขาดประสบการณ์ และทักษะในการจัดทำเอกสารวิชาการ โดยปัญหานี้จะเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ที่อายุน้อย ผ่านการทำงาน มาไม่หลากหลาย นอกจากนี้ การจัดทำเอกสารวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการมาธิการ จะเป็นการดำเนินงานตามความสมัครใจ ใครสนใจเรื่องไหนก็ทำเรื่องนั้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องการจัดทำเอกสารวิชาการด้านกฎหมาย ที่จะทำตามความสมัครใจ หรือความสนใจ โดยไม่ได้มีการมอบหมายอย่างเป็นทางการจากผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่สนใจทำเอกสารเฉพาะในส่วนของความถนัด เมื่อมีเรื่องที่มีการร้องเรียนและนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการมาธิการ ทำให้ไม่มีฐานข้อมูลกลางทางวิชาการ ไม่สามารถสนับสนุนข้อมูล ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว

(2) ปัญหาจากลักษณะงานของคณะกรรมการมาธิการที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และเปลี่ยนแปลง ตามกระแสโลก

เนื่องจากกรอบการทำงานของคณะกรรมการมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศมีมากขึ้น การพิจารณาดูแลกลุ่มเป้าหมาย ที่มีมากขึ้น บางครั้งทำให้ข้อมูลที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ประกอบกับปริมาณงานที่มากขึ้นของคณะกรรมการ

ซึ่งแตกต่างจากการทำงานในแบบเดิม ๆ หรือในปีก่อน ๆ เป็นอย่างยิ่ง เพราะมีกลุ่มประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนความซับซ้อนทางสังคม ทั้งกระแสโลก กระแสการพัฒนาในเรื่องกฎหมาย ทำให้ต้องมีการปรับตัวของเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้นตามไปด้วย ขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะพึงพอใจการให้บริการของเจ้าหน้าที่อาวุโสมากกว่า เนื่องจากมีประสบการณ์ และผ่านการทำงานร่วมกันมาแล้วหลายปี

(3) การขาดเอกสารวิชาการที่เป็นลักษณะการวิเคราะห์ การสังเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่มีอยู่เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ หน่วยงานมารวมกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเห็นพ้องต้องกันในประเด็นดังกล่าว ว่าการให้บริการด้านเอกสารวิชาการสำคัญที่สุด เนื่องจากการให้บริการด้านข้อมูลวิชาการเป็นข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่คณะกรรมการเรียกมาชี้แจง ซึ่งประเด็นปัญหาที่พบคือ การได้มาแต่ข้อมูลดิบ ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องใช้วิธีการซักถามเพื่อให้ได้คำตอบหรือมติเพื่อการพิจารณา ซึ่งไม่สามารถเบ็ดเสร็จได้จากการพิจารณาจากเอกสารเพียงอย่างเดียว

(4) การเข้าถึงฐานข้อมูลที่เป็นฐานหนึ่งเดียวของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และการขาดความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างคณะกรรมการ

ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่าน มีภาระหน้าที่ในสภาค่อนข้างมาก ทั้งการเป็นกรรมการในคณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญ กรอบการทำงานที่เกี่ยวข้องมีหลากหลาย เช่น เรื่องคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ คณะกรรมการการแก้ไขปัญหาการข่มขืน กระทำชำเรา การแก้ไขปัญหาเด็ก ฯลฯ ซึ่งในการนำเสนอให้ความเห็นต่อคณะกรรมการ บางครั้งมีข้อมูลไม่เพียงพอ ทั้งเรื่องสภาพการณ์ของปัญหา ความก้าวหน้าในเรื่องกระบวนการตราพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา ทำให้บางครั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องอาศัยประสบการณ์ที่ทำงานมาใช้ให้ครอบคลุมทั้งมิติการป้องกันปัญหา การแก้ไข และการฟื้นฟูเยียวยา

สำหรับในส่วนของเอกสารเชิงลึก เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือสร้างทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ผู้ให้สัมภาษณ์แจ้งว่า “ยังไม่เคยพบในการให้บริการ” และคิดว่าเป็นเรื่องที่เกิดความคาดหวัง ซึ่งในส่วนนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจในข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่ โดยให้เหตุผลว่าเจ้าหน้าที่บางคนอาจขาดทักษะ และไม่มีข้อมูลครบถ้วน ประกอบกับการไม่มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ชัดเจน จึงไม่กล้าที่จะจัดทำข้อมูลดังกล่าวมานำเสนอแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขณะที่ขอบเขตหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เอง ผู้ให้สัมภาษณ์ยังไม่มั่นใจว่าจะสามารถทำได้หรือไม่ ซึ่งในการแก้ไขปัญหาของผู้ให้สัมภาษณ์จะใช้วิธีการซักถามในที่ประชุมแทน แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ขณะเดียวกันในเรื่องของความจำเป็นในการบูรณาการฐานข้อมูล เป็นสิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการมากที่สุด เนื่องจากตามที่ได้กล่าวในตอนต้นว่า หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบมีมาก ทั้งการเป็นกรมการในคณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญ แต่ละคณะก็จะมีรูปแบบจุดเด่น จุดอ่อนในการทำงานแตกต่างกัน แต่สิ่งที่จะช่วยให้การทำงานราบรื่น และมีข้อมูลเพียงพอในการเสนอความคิดเห็น การประกอบการศึกษา วิจัยในแต่ละเรื่อง คือ การมีฐานข้อมูลกลางที่เชื่อมโยงทั้งด้านกฎหมาย ชั้นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ซึ่งตรงส่วนนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าตนเองยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้ อีกทั้งยังเสนอให้มีการบูรณาการข้อมูลระหว่างคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรด้วย

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการ คือ การทำงานระหว่างทีมงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ช่วยดำเนินงาน ที่ปรึกษา ที่บางครั้งอาจต้องเป็นผู้ช่วยสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มนี้ควรได้รับการถ่ายทอดด้านเทคโนโลยี การจัดทำรหัสเพื่อเข้าถึงฐานข้อมูลต่าง ๆ

สำหรับสภาพการณ์ของปัญหาการให้บริการวิชาการนี้ ผู้ศึกษาจะนำไปวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกลุ่มงานต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้ผลจากการศึกษาจะพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความต้องการให้มีการพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการมากขึ้น แต่ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความพึงพอใจจะพบว่า ในลักษณะการให้บริการในภาพรวม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความพึงพอใจในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความพึงพอใจระดับปานกลางต่อการให้บริการด้านวิชาการ ประกอบด้วย การให้การสนับสนุนด้านวิชาการและเอกสารประกอบการประชุม ด้านกฎหมายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยี ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตรากฎหมาย

2. ความพึงพอใจระดับสูงต่อการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

(1) การให้บริการก่อนการประชุม ได้แก่ การนัดหมาย การเตรียมเอกสาร กำหนดการประชุม ระเบียบวาระการประชุม การยกร่างพระราชบัญญัติ ญัตติ

(2) การให้บริการระหว่างการประชุม ได้แก่ การสนับสนุนการดำเนินการประชุม

(3) การให้บริการภายหลังการประชุม ได้แก่ การติดตามและยืนยันมติ สรุปผล

การประชุมและบันทึกการประชุม

3. ความพึงพอใจในภาพรวมระดับสูง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับสูง โดยแบ่งเป็นความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ คือ

(1) ด้านการจัดประชุมและประสานงาน
 (2) ด้านวิชาการและองค์ความรู้
 (3) ด้านกระบวนการนิติบัญญัติ
 (4) การให้บริการด้วยความถูกต้อง รวดเร็วสามารถตอบสนองได้อย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน

(5) การปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ
 (6) การดูแลเอาใจใส่ด้วยความกระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ กริยา วาจา น้ำเสียง สุภาพ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

- ควรทบทวนมาตรฐานการให้บริการในด้านต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น
- การนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการเพื่อให้ประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้ Application การสืบค้นหาข้อมูลด้านกฎหมาย องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการธิการ เป็นต้น

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อดังกล่าว ผู้จัดทำเอกสารวิชาการส่วนบุคคล ได้นำมาถอดบทเรียนการสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการธิการ ตามแนวคิด CIPP Model ดังนี้

ตารางที่ 2 การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการธิการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา

การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการธิการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา	
สรุปภาพรวม (Project overview)	<p>กระบวนการทำงานของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีลักษณะสำคัญ ดังนี้</p> <p>1. การพิจารณาของคณะกรรมการมี 3 แนวทาง คือ</p> <p>1) สภามอบหมายให้คณะกรรมการ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ภายใต้ อำนาจหน้าที่</p> <p>2) กรรมการ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการ และ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการเสนอเรื่องที่อยู่ภายใต้ อำนาจหน้าที่คณะกรรมการ</p>

การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา	
	<p>3) มีผู้ร้องเรียนมายังคณะกรรมการให้ทำการพิจารณาศึกษา สอบสวนข้อเท็จจริง เช่น ข้อร้องเรียนจากมูลนิธิผู้หญิง เรื่อง แนวทางการแก้ไขกฎหมายผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว</p> <p>ในการดำเนินงานคณะกรรมการจะตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณากลับกรองเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ ตามความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา ส่วนกรณีของเรื่องร้องเรียนที่มีจำนวนมาก คณะกรรมการจะดำเนินการตรวจสอบว่าเรื่องที่ร้องเรียนเข้ามา มีมูลความจริงหรือไม่ และต้องมีผู้ร้องชัดเจนและสามารถติดต่อได้ คณะกรรมการจึงจะมีการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว</p> <p>2. กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาศึกษา สอบสวน 2) ตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการพิจารณา ศึกษา หรือสอบสวนและสรุปผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ <p>3. การได้มาซึ่งข้อมูล และข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การเชิญบุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง 2) การศึกษาดูงานในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณา 3) การจัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 4) การจัดสัมมนา เพื่อระดมความคิดเห็น และนำผลการสัมมนามาใช้ประกอบการพิจารณา
บริบท (Context)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพแวดล้อมทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา 2. สภาพปัญหาหรือข้อร้องเรียนที่เข้าสู่คณะกรรมการมีความซับซ้อนมากขึ้น และมีความเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย 3. ความรวดเร็วในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารทาง Social Media ที่ส่งผลกระทบต่อกรดำเนินงานของคณะกรรมการ ในบางกรณี ไม่อาจอยู่ในการควบคุมดูแลได้ทุกส่วน โดยเฉพาะการใช้พื้นที่ แดงข่าวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา	
ปัจจัยนำเข้า (Input)	การนำหลักการ 4M หรือ คน (Man) เงิน (Money) สิ่งของ (Material) การจัดการ (Management) ส่งผลอย่างไรต่อการดำเนินงาน มาวิเคราะห์ตามกรอบ CIPP Model แล้วจึงนำ SWOT Analysis มาพิจารณา โดยพิจารณาจุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) ปัจจัยนำเข้า และ กระบวนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่อยู่ในการควบคุมของการทำงาน และพิจารณาโอกาส (O) และความเสี่ยง (T)
การดำเนินงาน (Process)	การดำเนินงานผ่านกระบวนการที่สำคัญ 5 ด้าน คือ (1) ด้านการประชุม (2) ด้านการจัดสัมมนา (3) ด้านการจัดทำเอกสารวิชาการ (4) ด้านการเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ และ (5) ด้านการศึกษาดูงานในพื้นที่
ผลผลิต (Output)	มีผลผลิตตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ครบถ้วน (1) สามารถปฏิบัติงานเลขานุการและธุรการทั่วไปของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการได้ครบถ้วน (2) การให้ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการและกฎหมาย เพื่อประกอบเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ (3) มีผลการสรุปรายงานจากการเชิญผู้เกี่ยวข้องหรือมาชี้แจงและมีหนังสือเรียกบุคคลหรือหน่วยงานให้จัดส่งเอกสาร ข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณา (4) จัดทำบันทึกการประชุมและยืนยันมติที่ประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการไปยังบุคคล ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ผลลัพธ์ (Outcome)	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถทำหน้าที่รองรับการทำงานทางด้านกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาอย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกวุฒิสภาและบุคคลในวงงานรัฐสภา
ผลกระทบ (Impact)	1. ข้อเสนอแนะของสมาชิกวุฒิสภาที่มีต่อการสร้างระบบการเชื่อมโยงข้อมูลภายในและภายนอกองค์กรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ฐานข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการเชื่อมโยงข้อมูล คือ สามารถใช้ข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผน การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

การสนับสนุนงานด้านวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา	
	<p>2. การเกิดสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการ โดยไม่คาดคิด เช่น การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ส่งผลให้การประชุมคณะกรรมการต้องหยุดไปประมาณสองเดือน ซึ่งในการพิจารณาวางแผนการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนวิธีการปฏิบัติงานแบบเดิม อาจมีความจำเป็นมากขึ้น ขณะเดียวกัน ก็ต้องมีการออกกฎ ระเบียบขึ้นมาใหม่เพื่อรองรับการประชุมที่เปลี่ยนแปลงตามฐานวิถีชีวิตใหม่ หรือ New Normal ด้วย</p>
<p>ข้อสังเกตสำคัญ (Notice)</p>	<p>เมื่อคณะกรรมการมีมติให้นำเรื่องใดเข้าสู่การพิจารณาของ คณะกรรมการ การจัดเตรียมการพิจารณาแนวทางการรับเรื่อง ร้องเรียนของคณะกรรมการ เนื่องจากประชาชนเริ่มยื่นข้อร้องเรียนต่อ คณะกรรมการมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงควรกำหนด แนวทางการรับเรื่องร้องเรียน โดยกรรมการแต่ละคนสามารถเป็น ตัวแทนรับเรื่องร้องเรียนได้ เมื่อรับเรื่องแล้วจึงนำเข้าสู่ระบบงานสารบรรณ ตามระเบียบราชการก่อนนำเรียนประธานคณะกรรมการ เป็นผู้พิจารณาบรรจุระเบียบวาระที่ประชุมต่อไป</p>

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการธิการเป็นอย่างมาก และที่ผ่านมากomiteeกรรมการเองก็ทำงานอย่างเข้มแข็ง ซึ่งนอกจากคณะกรรมการธิการจะเข้ามาทำหน้าที่และมีอำนาจโดยตรงตามที่สภามอบหมายแล้ว คณะกรรมการธิการเองยังให้ความสำคัญต่อการตั้งบุคคลภายนอกเข้าร่วมเป็นคณะอนุกรรมการ ขึ้นมาทำงานที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการแทนและรายงานให้คณะกรรมการทราบ ซึ่งเป็นงานที่สำคัญไม่น้อยกว่าการทำงานของคณะกรรมการอีกด้วย

รัฐธรรมนูญมาตรา 129 วรรคสาม บัญญัติว่า “...ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้...” แต่ก็เป็นการบังคับในกระบวนการพิจารณาศึกษา ไม่ได้ควบคุมเนื้อหาหรือประเด็นในการพิจารณาศึกษาแต่อย่างใด ข้อเสนอต่อคณะกรรมการ เรื่องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร คณะกรรมการจะต้องมีการเปิดเผย ชัดเจน และมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานมากขึ้น เพื่อสนับสนุนเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 129 วรรคหก ซึ่งคณะกรรมการสามารถใช้ช่องทางนี้เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานในการเปิดเผยผลการดำเนินการให้ประชาชนได้รับทราบ ทำให้แนวทางการทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดความสะดวกต่อการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ตามมา อย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการไม่มีความชัดเจนในการดำเนินการ อาจถูกตรวจสอบจากประชาชน การทำงานจึงต้องมีความระมัดระวัง รอบคอบ โปร่งใส และมีขั้นตอนการดำเนินการมากขึ้น

ทั้งนี้ จากผลการศึกษา พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการ โดยการสนับสนุนทางวิชาการนั้น ต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ และแผนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ โดยวิธีการทบทวน เลือกรูปแบบ รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ ประเมิน ตรวจสอบ/เปรียบเทียบ ควบคุม/ติดตาม ปรับปรุง/พัฒนา และกำหนดเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน โดยใช้รูปแบบการถอดบทเรียน ด้วย CIPP Model สามารถนำไปใช้กับการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ให้ยึดหลักการทบทวนจากผลที่เกิดขึ้น จำแนกเป็นผล 3 ระดับ คือ 1) ผลผลิต (Output) ที่วัดตามตัวชี้วัด KPI ของโครงการ/กิจกรรม 2) ผลลัพธ์ (Outcome) ที่บ่งบอกการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งในด้านระบบโครงสร้าง ศักยภาพ วิธีคิดของผู้เกี่ยวข้อง ฯลฯ และ 3) ผลกระทบ (Impact) ซึ่งเกิดขึ้นแล้ว หรือมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นในระยะยาวทั้งผลกระทบที่คาดหวังและไม่คาดหวัง เมื่อจำแนกผลที่เกิดขึ้นแล้ว จึงพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นว่ามีเหตุมาจากการดำเนินงานหรือกระบวนการใดของโครงการ (Process) และพิจารณา

ต่อว่าปัจจัยนำเข้า (Input) ตามหลักการ 4M หรือ คน (Man) เงิน (Money) สิ่งของ (Material) การจัดการ (Management) ส่งผลอย่างไรต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการ แล้วจึงนำ SWOT Analysis มาพิจารณา โดยพิจารณาจุดแข็ง (S) จุดอ่อน (W) ที่ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่อยู่ในการควบคุมของโครงการ และพิจารณา โอกาส (O) และความเสี่ยง (T) ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อผลที่เกิดขึ้นของโครงการ จากการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะอันเกิดจากสภาพปัญหาของการให้บริการด้านวิชาการแก่คณะกรรมการธิการที่แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ผู้ปฏิบัติงานบางคน มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการธิการไม่ครอบคลุมและเพียงพอ 2) ปัญหาของลักษณะงานของคณะกรรมการธิการที่มีความซับซ้อนมากขึ้น 3) การขาดเอกสารวิชาการที่เป็นลักษณะการวิเคราะห์ การสังเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่มีอยู่เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ หน่วยงานมารวมกัน 4) การเข้าถึงฐานข้อมูลที่เป็นฐานหนึ่งเดียวของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การขาดความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างคณะกรรมการธิการ

ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติงาน

1. ด้านการปฏิบัติงาน ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานบางคนมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญไม่เพียงพอ สามารถแก้ปัญหาโดยการให้บุคลากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในกลุ่มงาน โดยการให้บุคลากรในตำแหน่งนิติกรและวิทยากรทำงานร่วมกัน การสร้างองค์ความรู้ด้านระเบียบปฏิบัติ โดยในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การประกบคู่ทำงานระหว่างบุคลากรตำแหน่งนิติกร จำนวน 1 คน วิทยากร จำนวน 1 คน มีความเหมาะสมและได้ผลสัมฤทธิ์มากกว่าการทำงานแบบต่างคนต่างทำ

นอกจากนี้ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ลักษณะการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกรรมการธิการ เพื่อให้คณะกรรมการธิการทุกคนได้มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและจะต้องส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านกรรมการธิการให้ได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ ซึ่งมีรายละเอียดทั้งก่อนการประชุม ระหว่างการประชุม และหลังการประชุม ต้องมีองค์ความรู้รอบด้าน ทั้งด้านวิชาการ ด้านการบันทึกข้อมูล การประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ลักษณะงานของกรรมการธิการที่มีความซับซ้อนมากขึ้น บุคลากรของกลุ่มงานต้องมีการศึกษา แสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตการทำงานของคณะกรรมการธิการที่มีมากขึ้น ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นที่แน่ชัดว่าในเรื่องกลุ่มเป้าหมายที่มากขึ้น คือ กลุ่มชาติพันธุ์และผู้มีความหลากหลายทางเพศ เจ้าหน้าที่ต้องแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ การฝึกฝนเทคนิคในการจัดทำเอกสารวิชาการ เทคนิคการสืบค้นข้อมูล การจัดทำข้อมูลกลางเพื่อให้บริการแก่สมาชิก เป็นต้น

3. ควรมีการติดตามระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้กับคณะกรรมการ โดยเฉพาะระเบียบกระทรวงการคลัง ระเบียบรัฐสภาที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายเบี้ยประชุม ค่าตอบแทนที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ ระเบียบรัฐสภา ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา เช่น ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. 2559 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2555 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 พระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2560

4. ปัญหาการขาดเอกสารวิชาการที่เป็นลักษณะการวิเคราะห์ การสังเคราะห์เนื้อหา ซึ่งในกลุ่มงานควรมีการนำเอาจุดอ่อนและอุปสรรคที่ได้จากการศึกษามาปรึกษาหารือกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องข้อมูลประกอบการพิจารณาที่มีจำนวนมาก การขาดระบบการจัดเก็บข้อมูล การสืบค้นที่ไม่เป็นระเบียบและไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ ปัญหาที่ผู้ปฏิบัติงาน (บางคน) ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการ ในการประชุมยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่เร่งด่วนของคณะกรรมการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการให้บริการข้อมูลข่าวสารไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามความต้องการ และอาจยังไม่เป็นที่พอใจแก่กรรมการ เนื่องจากบุคลากรขาดทักษะและประสบการณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลากหลาย นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำแบบประเมินผลความพึงพอใจในการให้บริการข้อมูลวิชาการ โดยการนำขึ้นเว็บไซต์ เพื่อให้กรรมการ ผู้ชี้แจง และผู้ร้องเรียน/ผู้ถูกร้องเรียนมาใช้บริการได้กรอกข้อมูลประเมินผลความพึงพอใจ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในการให้บริการข้อมูลทางวิชาการของฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการ เพื่ออำนวยความสะดวกสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สภาผู้แทนราษฎร ต้องมีการวางรูปแบบมาตรฐานการนำเสนอบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินงาน รายงานการสอบข้อเท็จจริง หรือรายงานการพิจารณาผลการศึกษาที่ชัดเจน และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนเพื่อป้องกันข้อมูลที่ขัดหรือแย้งกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา และระหว่างคณะกรรมการด้วยกันเอง ในเชิงรูปแบบการนำเสนอต่อสาธารณชน ทั้งนี้ จากบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ ในการประชุม ครั้งที่ 14 มีการพิจารณาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ เรื่อง “รายงานการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการรับรองเพศสภาพของบุคคลข้ามเพศและการเปลี่ยนคำนำหน้านามในประเทศไทย” ของคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา ปัญหาเด็ก เยาวชน สตรี และผู้มีความหลากหลายทางเพศนั้น พบว่า การทำรายงานมีเนื้อหาที่ดี

แต่ความคาดหวังของคณะกรรมการนั้น เห็นควรให้มีการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง การเชิญวิทยากรที่ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมายระหว่างประเทศ และด้านสิทธิมนุษยชน และเป็นที่ยอมรับจากสากลด้วย นอกจากนี้ ในส่วนของการพิจารณารายงานสภาพปัญหาและแนวทางส่งเสริมคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหา และเสนอให้มีการตราร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ การจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาที่มีในหลายรูปแบบทั้งเอกสารข้อมูล และรูปแบบ Power Point ซึ่งคณะกรรมการมุ่งหวังให้มาตรฐานของข้อมูลมีรูปแบบเดียวกัน

2. สำนักงานควรส่งเสริมการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลต่าง ๆ เช่น ระบบคลังความรู้ขององค์กรในลักษณะ Big Data มีการเชื่อมโยง เชื่อมต่อข้อมูลในด้านที่เกี่ยวข้องของสำนักงาน รวมทั้งเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกได้ และต้องสามารถเข้าถึงและสืบค้นได้ง่าย

3. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุน ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ โดยการกำหนดให้อยู่ในแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563 – 2565 ที่มีกรอบระยะเวลาตามแผนระยะสั้น – ระยะกลาง – ระยะยาว

4. ควรมีการติดตามและประเมินผลเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการรวบรวมและบริหารจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตัวชี้วัดความสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์หลัก และวัดผลการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในแต่ละลำดับขั้นของวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

4.1 การติดตามบริบท/ ปัจจัยแวดล้อม คือ ติดตามผลผลิต ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยนำเข้า ผลผลิตเชิงคุณภาพ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือความควบคุม และมีผลต่อความสำเร็จของงาน เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้เหมาะสมก่อนปัญหาจะขยายตัว ตัวอย่างปัจจัยแวดล้อม เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม สถานการณ์ทางการเมือง และนโยบายต่าง ๆ ที่มีผลต่องานหรือกระทบต่อศักยภาพของบุคลากรและกลุ่มเป้าหมาย โดยบางครั้งอาจมาในรูปของความช่วยเหลือที่จับต้องไม่ได้ เช่น การให้คำแนะนำ การชี้แนะ การชี้แจงนโยบาย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปรับความเข้าใจให้ตรงกันในประเด็นนโยบาย โดยทั้งหมดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกฝ่ายทำงานสอดประสานกัน และนำไปสู่ผลลัพธ์หรือการพัฒนาที่ต้องการ

4.2 การติดตามผลกระทบ โดยการติดตามผลกระทบระดับบุคคล ที่บ่งชี้ความคิดเห็น ปฏิกริยาและการตอบรับของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลผลิต ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรและผู้บริหารสำนักงาน รู้ถึงระดับการยอมรับของคณะกรรมการ

4.3 ติดตามผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ทางการเมือง เพื่อส่งสัญญาณเตือนผู้บริหารสำนักงาน ให้ทราบถึงปัญหาและหาทางใหม่ที่ถูกต้อง โดยวางแผนจัดทำกลยุทธ์/นโยบายใหม่ที่เป็นทางเลือก และบทสรุป สำหรับบ่งชี้ว่าสิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

4.4 ปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา เนื่องจากต้องใช้เป็นความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ประจำแต่ยังขาดความรู้ทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทำงานด้านวิชาการ บางข้อมูลเป็นการค้นคว้าที่มีอยู่แล้วมาติดต่อเรียบเรียง และจัดทำเป็นเอกสาร ซึ่งในการจัดทำเอกสารวิชาการจะเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน นโยบายรัฐบาล นอกจากนี้ การแก้ไข Mind Set เรื่องการให้บริการด้านวิชาการมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการให้บริการด้านธุรการ หรือการติดต่อประสานงานเรื่องต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาระบบกรรมการของต่างประเทศเพื่อหาจุดดี จุดด้อย โอกาส อุปสรรค ตามแนวทาง SWOT เช่น ระบบกรรมการของประเทศอังกฤษ สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาปรับใช้กับระบบกรรมการของไทยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป เช่น การแต่งตั้งบุคคลเข้ามาทำงานในคณะอนุกรรมการ กรอบระยะเวลาในการทำงาน เป็นต้น

บรรณานุกรม

หนังสือทั่วไป

- คณะทำงานวิจัย กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
(2549). **บทบาทของคณะกรรมการต่อนโยบายของรัฐสภา.**
- ปรัชญาภรณ์ อมรเวช. เอกสารเพื่อขอรับการประเมินสมรรถภาพข้าราชการรัฐสภาสามัญเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ (เชี่ยวชาญ) (2558). **การพัฒนาการให้บริการทางวิชาการเพื่อสนับสนุนภารกิจด้านกรรมาธิการ.**
- บุญยานุช บุญเกตุ. (2559). **เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านบุคลากรกลุ่มงานคณะกรรมการสาธารณสุข. เอกสารประกอบหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 9.**
- ภิรมย์ เจริญรุ่ง. (2553). **เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการข้อมูลทางวิชาการของกลุ่มงานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร.**
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ฉบับย่อ.**
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักนโยบายและแผน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา. (2560). **แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 – 2564.**
กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มงานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ สำนักกรรมาธิการ 3. (2562). **เอกสารการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของคณะกรรมการ.**
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. เอกสารประกอบการสัมมนา. **เรื่อง การเสริมความรู้ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. 2554.**
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2551). **คณะกรรมการกิจการ. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์.**
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562.**
กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์.**

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). **แผนปฏิบัติการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563 – 2565 และแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร**. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). **สภาใดเอทแห่งชาติญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2553). **รัฐสภาสหราชอาณาจักร สภาสัมณสถานขุนนาง หน่วยงานสนับสนุน**. สำนักการพิมพ์.

เอกสารอื่น ๆ

บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3 วันพุธที่ 2 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา

บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 4 วันพุธที่ 16 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา

บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 5 วันพุธที่ 30 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา

บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 6 วันพุธที่ 6 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา

บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 7 วันพุธที่ 13 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา

บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 8 วันพุธที่ 20 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา

บันทึกการประชุมคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 9 วันพุธที่ 27 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุม หมายเลข 309 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา

ภาคผนวก

**แนวคำถามการสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์
และผู้มีความหลากหลายทางเพศ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องในประเด็น**

ชื่อ.....ตำแหน่งในคณะกรรมการ.....

1. ท่านคิดว่ารูปแบบของการให้บริการด้านวิชาการของฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ ที่ควรได้รับการพัฒนาสามอันดับแรก คือ อะไร (เช่น รูปแบบเอกสาร ข้อมูลและเนื้อหาสาระของเอกสาร ผู้ปฏิบัติงาน)

.....

.....

.....

2. ท่านมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านวิชาการในระดับใด (แทนค่าระดับความพึงพอใจ จากมากไปน้อย 5,4,3,2,1)

2.1 การให้การสนับสนุนด้านวิชาการและเอกสารประกอบการประชุม

2.2 การให้บริการข้อมูลด้านกฎหมายและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2.3 ด้านเทคโนโลยี

3. ท่านมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ในระดับใด (แทนค่าระดับความพึงพอใจ จากมากไปน้อย 5,4,3,2,1)

3.1 การให้บริการก่อนการประชุม ได้แก่ การนัดหมาย การเตรียมเอกสาร กำหนดการ ระเบียบวาระการประชุม การยกร่างพระราชบัญญัติ ญัตติ

3.2 การให้บริการระหว่างการประชุม ได้แก่ การสนับสนุนการดำเนินการประชุม

3.3 การให้บริการภายหลังการประชุม ได้แก่ การติดตามและยืนยันมติ สรุปผลการประชุม และบันทึกการประชุม

4. ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการให้บริการ

ประวัติผู้จัดทำเอกสารวิชาการส่วนบุคคล

ชื่อ – สกุล นางสาวมณฑิชา ผลหาญ

ตำแหน่ง นิติกรชำนาญการพิเศษ

สังกัด กลุ่มคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร

การศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง